ΟΜΙΛΙΑΙ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ

Εὐρεῖαι ἢ στεναί, ἡλιολαμπεῖς ἢ σκιεραί, βορβορώδεις ἢ κονισαλέαι, κοσμούμεναι ἀπὸ πλουσίων μεγάρων στοίχους ὑπερηφάνους ἢ πλαισιούμεναι ἀπὸ πτωχῶν οἰκιδίων ταπεινὰ στίφη, ἐρημικαὶ ἢ πολυάνθρωποι, σιγηλαὶ ἢ θορυβώδεις, ἐκτείνοντ' αἱ ὁδοὶ τῆς πόλεως. Καὶ δι' αὐτῶν, σπεύδοντες ἢ βραδυποροῦντες, σύννοες ἢ εὔθυμοι, εὐπρεπεῖς ἢ ἀτημέλητοι, βαρεῖς ἢ ζωηροί, νέοι, ἄνδρες, γέροντες, γυναῖκες ἢ παιδία, οἱ διαβάται διέρχονται. Ἀργὸς περιπατητής, πλάνης ἀδιάφορος, σύρω τὸ βῆμα μου τὸ ἄσκοπον, διαβάτης τῶν ἀκούσιος κ' ἐγώ, πλὴν ξένος πρὸς τὴν πέριξ κίνησιν, ἀκολουθῶν τῶν φευγαλέων σκέψεών μου τὸν εἱρμόν, ἢ βυθισμένος εἰς τὰ σκότη τῶν κενῶν ὀνείρων μου. Ἀλλ' ἐνῷ διαγκωνίζω ἀπροσέκτως τοὺς ὁμίλους των, καθὼς περνοῦν ἐγγύς μου, ὁ ἀὴρ φέρει πρὸς τὰ ὦτα μου τὰ ἔκπληκτα, ὡς μακρυσμένους ἤχους ἄλλου κόσμου, τῶν συνδιαλέξεων αὐτῶν τὰ τμήματα τ' ἀσύνδετα, τῶν συνομιλιῶν αὐτῶν τὰ ράκη τὰ διακεκομμένα. Καὶ εἰς τὰ τμήματα αὐτὰ τ' ἀσύνδετα, καὶ εἰς τὰ διακεκομμένα αὐτὰ ράκη, — κοινὰς φράσεις, συνήθεις διαλόγους, χυδαίας φλυαρίας, ἀδολεσχίας τετριμμένας, — ἅτινα κυλίει ὁ ἀήρ, κυλίονται ὁμοίως, ἐγκλειόμεναι, ἐπιθυμίαι, ἔχθραι, πόνοι, ἀγῶνες, ὀρέξεις, ἀλγηδόνες, πόθοι, φροντίδες, χαραί, λύπαι, ἀσχολίαι, — ὅλα τὰ πάθη καὶ ὅλα τὰ συναισθήματα, — πᾶν ὅ,τι ἐξωθεῖ αὐτοὺς εἰς τοῦ ἡμερησίου βίου των τὴν δίνην.

— Τί τὰ θέλεις βρὲ ἀδερφέ, τὴ συμπάθησα πολὺ αὐτὴ τὴ γυναῖκα· δὲ μπορῶ νὰ κάμω οὔτε στιγμὴ χωρὶς αὐτή . . . , λέγει πρὸς τὸν σύντροφόν του, ἐνῷ κατέρχεται τὴν ὁδὸν Μαυρομιχάλη, ἕνας κοντούλης, μὲ ἁδρὸν τὸν μύστακα, πλατεῖαν φυσιογνωμίαν, χονδρὸς ἀλλὰ μὲ κυματίζον τὸ εὐρύτατόν του πανταλόνι, ἀσθμαίνων ἐκ τοῦ δρόμου, μὲ πλέοντας τοὺς ὀρθαλμοὺς εἰς ρέμβην, κ' ὑγραινόμενα τὰ χείλη ἐν σιέλῳ. Νά, ὅ,τι καὶ νὰ μοῦ πῆς, δὲ μπορῶ νὰ κάμω χωρὶς αὐτή ! . . .

Καὶ εἶνε ὁ Ἔρως ὅστις λαλεῖ διὰ στόματος τοῦ προστύχου αὐτοῦ ἀστοῦ, ὁ Ἔρως ὅστις καταλαμβάνει τὴν καρδίαν καὶ ὅστις κυριαρχεῖ τοῦ πνεύματος, ὁ Ἔρως ὅστις δεσμεύει τὴν ψυχὴν καὶ ὑποδουλόνει τὰς αἰσθήσεις, ὁ Ἔρως ὅστις παραλύει τὴν θέλησιν καὶ ἀμαυρόνει τὴν κρίσιν, ὁ Ἔρως, ὁ μέγας θεός, ὁ ἀπηνὴς δήμιος, ὁ σύρων ἐξοπίσω του τὰ ὄντα, ἀσυνείδητα καὶ ἄκοντα.

— Ἐγὼ μωρὲ νἀρθῶ εἰς συνάντησιν ποτὲ μ' αὐτόν ; . . . Ἀμ' δὲ ρωτᾷς ἂν ἔχω ἄλλον ἐχθρὸν ἀσπονδότερον ; . . . Αὐτὸς ἂν μὲ βρῇ σὲ μιὰ στάλα νερὸ μπορεῖ νὰ μὲ πνίξῃ καὶ μοῦ λὲς νὰ συναντηθοῦμε μαζί ; !. . . , ἀναφωνεῖ ἐνῷ διαβαίνει τὴν ὁδὸν Σταδίου, παρὰ τοὺς Βασιλικοὺς Σταύλους, ἰσχνός τις, χειρονομῶν βιαίως καὶ κυττάζων συνεχῶς πλαγίως του ὑπόπτως, ὡς νὰ φοβῆται μήπως καταδιώκεται.

Καὶ εἶνε τὸ Μῖσος ὅπερ ἐμφανίζεται οὕτως ἔξαφνα ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, τὸ Μῖσος τὸ ὠχρὸν καὶ τὸ σκυθρωπόν, τὸ Μῖσος τὸ βαθύφρον καὶ τὸ σιγηλόν, τὸ Μῖσος εἰς οὗ τὰς φλέβας ῥέει χολὴ ἀντὶ αἵματος, τὸ Μῖσος εἰς οὗ τὰ στήθη καίει ἄσβυστη φλόγα, τὸ Μῖσος μὲ τὰ βλοσυρὰ ὄμματα καὶ τὰ πικρὰ χείλη, τὸ Μῖσος μὲ τοὺς ὀξεῖς ὀδόντας καὶ τοὺς γαμψοὺς ὄνυχας, τοὺς ἀκονισμένους εἰς σαρκῶν σπαραγμόν.

— Χά, χά, χά ! μωρὲ ἀλήθεια ; χά, χά, χά !, ἐκρήγνυται ἀλληλωθουμέν' εἰς καγχασμούς, ἀκράτητος, ἄδηλον διατί, φοιτητῶν τριάς, κατερχομένη ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου, πρὸς τὸ ἄντικρ' ὑπουργεῖον.

Καὶ εἶνε ὁ θεῖος Γέλως, ὁ παχὺς καὶ ὁ πτερωτός, ὁ Γέλως, ὁ ἠχῶν ὡς τὸ κρύσταλλον καὶ ὁ ἀναλάμπων ὡς ἡ ἀστραπή, ὁ Γέλως, ὁ συγκινῶν τὸν ἀέρα καὶ ὁ ἀνερχόμενος πρὸς τὸν οὐρανόν, ὁ Γέλως ὁ εὐεργέτης καὶ ὁ παρήγορος, ὁ Γέλως ὁ ἀντιλήπτωρ καὶ ὁ σωτήρ, ἡ λευκὴ Εὐθυμία, τὸ κάλλιστον δῶρον τῶν ἀθανάτων.

— Μὰ δὲν πιστεύεις βρὲ ἀδερφέ ; !. . . Δὲν εἶσαι χριστιανός ; !. . . Μωρὲ δὲν ἔχω ψωμὶ νὰ φάω σοῦ λέω ! . . . , βοᾷ ὁ εἷς ἐκ δύο στεκομένων ἐπὶ τῆς λεωφόρου Κηφισσίας, παρὰ τ' Ἀνάκτορα, κινούμενος καθ' ὅλον του τὸ σῶμα, ὡς πνιγόμενος τὸν λάρυγγα, ὀφειλέτης πιθανῶς, ὃν θὰ στενοχωρῇ ὁ δανειστής του.

Καὶ εἶνε ἡ Πεῖνα, προβάλλουσ' ἀποτόμως τὴν στυγνὴν ὄψιν της, ὑπὸ τὴν αἴγλην τοῦ αἰθρίου στερεώματος, ὑπὸ τὴν λάμψιν τοῦ ξανθοῦ ἡλίου, ἡ Πεῖνα, ἡ ρακένδυτος ἐριννύς, ἡ Πεῖνα μὲ τὰ στραγγισμένα μάγουλα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοὺς χωμένους μέσα εἰς τὰς κόγχας, ἡ Πεῖνα μὲ τὸ κατεσκληκὸς σῶμα της καὶ τὴν ἀπόζουσαν πνοήν της.

— Θὰν τὴν πέρασες ὅμως ζωὴ ἐσὺ μὲ τὴν Ἑλένη, ἄτιμε ! . . . , ψιθυρίζει νέος τις, σφίγγων ἰσχυρῶς τὸν βραχίονα τοῦ φίλου του, μὲ τὸν ὁποῖον βαδίζει περιπλέγδην, ἀναβαίνων τὴν ὁδὸν τῶν Φιλελλήνων, πονηρῶς χαμογελῶν, ὡς ἐν συνεννοήσει ἀμοιβαίων ἰδιαιτέρων ἐξομολογήσεων.

Καὶ εἶνε ἡ Ἡδονή, ἡ τυφλὴ καὶ ἡ κωφὴ Ἕλξις τῆς σαρκὸς πρὸς τὴν σάρκα, ἡ γλυκεῖα καὶ ζοφερὰ Κίρκη, ἡ Μάγισσα ἡ μυστηριώδης, ἡ δονοῦσα μὲ τὰ θεῖα της δάκτυλα τὰς παλλομένας χορδὰς τῶν νεύρων, ἡ φιλοῦσα καὶ ἡ δάκνουσα, ἡ ἀνυψοῦσα καὶ καταβυθίζουσα, ἡ θωπεύουσα καὶ ἡ μαστιγόνουσα, ἡ μεθύουσα καὶ ἡ ἐξοντόνουσα, ἡ γόησσα καὶ ἡ δολοφόνος.

— Τί νὰ σοῦ πῶ φίλε μου, ἐγὼ ἐλπίζω πῶς θὰ γίνῃ . . . — ἐπέταξαν αἱ λέξεις, βραχεῖαι καὶ μελῳδικαί, ὡς χελιδόνος κελάδημα αἰφνίδιον.

Καὶ εἶνε ἡ Ἐλπίς, ῥαδινὴ καὶ μειδιῶσα, κούφη καὶ ἀπαστράπτουσα, στροβιλιζομένη, καὶ μυροβολοῦσα, καὶ σεισοπυγοῦσα, καὶ ἀνασύρουσα τὴν οὐρὰν τοῦ τριανταφυλλένιου της φορέματος, καὶ χανομένη εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁρίζοντος . . .

— Αἴ, λὲς νὰ κάνῃ τίποτα φέτος ; . . .

— Ἀμ' πολεμάει ὅσο μπορεῖ κι' αὐτὸς ὁ καϋμένος . . . μὰ τί νὰ σοῦ κάνῃ ; . . . δὲν πιστεύω . . . θὰν τὸν φᾶνε οἱ ἄλλοι . . . εἶνε πολὺ ἰσχυροί . . . τὸν κυνηγοῦν δυνατά . . . , βαίνει βραδέως, ἀνταλλάσσων κρίσεις, περὶ γνωρίμου των ἀπόντος, ζεῦγος φλανάρον ἐν τῇ πλατείᾳ Ὁμονοίας, ἐν πάσῃ ἀπαθείᾳ, μ' ἥσυχον φωνήν, ἤρεμον τὸ πρόσωπον.

Καὶ εἶνε ἡ Πάλη, τοῦ Ἀγῶνος ἡ ἄτεγκτος, σιδηρᾶ ἀνάγκη, ἡ ἐξωθοῦσα τοὺς ἀνθρώπους, ἐνστίκτως καὶ σκοτεινῶς, εἰς τὸ κυνῆγι κατ' ἀλλήλων, τὴν λυσσαλέαν δίωξιν ὁμοίου ἀπὸ ὅμοιον, τὴν ἀμοιβαίαν ἄγραν καὶ τὸ φάγωμα, καθ' ὃ ἡ νίκη εἶνε τοῦ ἰσχυροτέρου γέρας, καθ' ὁμάδας, καὶ ἀναμέσον εἰς τὰς πόλεις, καὶ ἀναμέσον εἰς τὰς κοινωνίας, ἀπαραλλάκτως ὅπως ἄλλοτε, μεμονωμένους, ἀνὰ τὰ βάθη τῶν κοιλάδων καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν δρυμῶν.

— Μωρὲ βῆχα ποῦ τὸν ἔχεις ! . . .

— Ἄ στὸ διάολο, εἶμαι κρυωμένος μιὰ βδομάδα τόρα . . . Θὰ πάω νὰ πέσω . . .

Καὶ εἶνε ἡ Νόσος, ἡ ἀπηνὴς τοῦ σώματος ἐχθρά, μὲ τὸ πολυάριθμον καὶ φρικτόν της ἄγημα τῶν Πυρετῶν καὶ τῶν Νευρώσεων, τῶν Καμάτων καὶ τῶν Βηχῶν, τῶν Κρυάδων καὶ τῶν Ἱδρώτων, τῶν Ἀϋπνιῶν καὶ τῶν Βαλμάδων, ἡ φθονερὰ τῆς Ἀκμῆς καὶ τῆς Δυνάμεως ἀντίπαλος, ἡ ἕρπουσα ἐπὶ τῆς γλοιώδους της κοιλίας, ἀψοφητεὶ καὶ ἀοράτως, ἡ καιροφυλακτοῦσα μοχθηρῶς κ' ἐπιπίπτουσα ἐναντίον τῶν θυμάτων της, ἄλλοτε σφοδρὰ καὶ ὁρμητική, βιαία καὶ ἀγρία, ὅταν τὴν ἀναμένῃς ἀκριβῶς τὸ ὀλιγώτερον, καὶ ἄγχουσα τὸν λαιμὸν αὐτῶν, καὶ ροφῶσα τὸ αἷμα τῶν φλεβῶν των, καὶ κατακαίουσα τὰ σπλάχνα των, ἄλλοτε ὕπουλος, βραδεῖα, σαράκι ἐμφωλεῦον εἰς τὰ ἔγκατα, τήκουσα σιγά, ἡ Νόσος, ἥτις γεμίζει τὴν ἀτμοσφαῖραν τῶν δωματίων ἀπὸ φαρμάκων ὀσμὴν καὶ ἁπλόνει ἐπὶ τῶν τοίχων των σκιὰς φασμάτων, ἥτις καταστρέφει τὰ ἄτομα καὶ δηόνει τοὺς οἴκους, ἥτις σκορπίζει τὴν θλῖψιν καὶ σπέρνει τὴν ἀγωνίαν, ἥτις ἐκμηδενίζει τοὺς δειλοὺς καὶ κάμπτει τὰ γόνατα τῶν ἀνδρειοτάτων . . .

— Νὰ εἴχαμε κ' ἐμεῖς τὸ μισό του εἰσόδημα τί ἄλλο θέλαμε ! . . . , φιλοσοφεῖ κάποιος, ἐπὶ καρέγλας τοῦ καφφενείου Γιαννοπούλου, δείχνων παρερχόμενον σωματώδη τινὰ ἄνδρα, ξαπλωμένον ἐφ' ἁμάξης.

Καὶ εἶνε ἡ Ὀρεξις τοῦ Πλούτου, ἡ διαβρωτικὴ τοῦ Χρυσοῦ δίψα, ἡ βασανίζουσα, Ταντάλους βρωμερούς, τὰ πλήθη, ἡ κτηνώδης λατρεία τοῦ μωροῦ καὶ τοῦ παντοδυνάμου Χρήματος, τοῦ παρέχοντος τὰς ἀπολαύσεις καὶ τὰς τιμάς, τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν τρυφήν, τὴν χλιδὴν καὶ τὴν ἐπίδειξιν, τοῦ ἐξαίροντος τὴν εὐμορφίαν καὶ τοῦ ἐπαυξάνοντος τὴν γνῶσιν, τοῦ ἀποκρύπτοντος τὴν ἀσχημίαν καὶ τοῦ καλλωπίζοντος τὴν ἄγνοιαν, τοῦ στίλβοντος ἐν τῇ ἀσημότητι αὐτοῦ, καὶ ὀγκουμένου ἐν τῇ ματαιότητι αὐτοῦ, καὶ ἀντηχοῦντος ἐν τῇ κενότητι αὐτοῦ.

— Βρὲ ἄρησέ με ! . . . Δὲν ἔρχουμαι ! . . . Ἔχω γραφεῖο στὶς δύο ! . . . , διαμαρτύρετ' ἄλλος, ἀποσπώμενος μὲ ὁρμὴν ἐκ τοῦ ἑταίρου του, ζητοῦντος νὰ τὸν συγκρατήσῃ, ὑπάλληλος βεβαίως, βιαζόμενος νὰ πάγῃ ὅπου τὸ καθῆκον τὸν καλεῖ.

Καὶ εἶνε ἡ Ἐργασία, ἡ τιμία παρθένος, ἡ ἀκμαία κόρη, μὲ τὴν σοβαρὰν μορφὴν καὶ τοὺς πλατεῖς ὤμους, μὲ τὰ κόκκινα χέρια καὶ τὰ στέρνα τ' ἀγκομαχοῦντα, μὲ τοὺς ρωμαλέους βραχίονας καὶ τὸ ἀνέφελον πνεῦμα, μὲ τὸ κάθιδρον μέτωπον καὶ τὴν γαλήνιον καρδίαν.

— Ἤρθ' ὁ Τρικούπης ἢ ἀκόμα ; . . . — Νὰ

ὁ Κώστας ὁ Κουμουντοῦρος . . . — Ποιὸς εἶν' τοῦτος, ποιὸς εἶν' τοῦτος ; . . . — Ὁ Παπαγιαννακόπουλος . . . — ἐρωταποκρίνονται, ἐντὸς τοῦ προαυλίου τῆς Βουλῆς, οἱ χάχηδες, προσμένοντες ν' ἀνοίξ' ἡ συνεδρίασις, καὶ βλέποντες τοὺς διασκελίζοντας τὴν σκάλαν βουλευτάς.

Καὶ εἶνε ἡ Φήμη, ἡ κραιπαλοῦσα μαινάς, ἡ γεννηθεῖσα διὰ νὰ κατοικῇ, πάναγνος νύμφη, τὸ καθαρὸν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κυλιομένη, ἐσχάτη πόρνη, μέσα εἰς τὴν λάσπην τῶν ὀχετῶν, ἡ θεόστραβος βάκχη, ἡ ρυπαίνουσα τὴν θαυμασίαν καλλονήν της εἰς τ' ἀπεχθῆ ἀγκαλιάσματα τοῦ πρώτου αὐθάδους, ἡ γαυριῶσα, καὶ τριαλίζουσα, καὶ σείουσα τὰς μυρίας ροκάνας τὰς κρεμασμένας ἀπ' τὴν ζώνην της, καὶ τὰ τυμπανίδια, καὶ τὰ κύμβαλα.

— Καλημέρα σας ! . . . Τί κάμνετε ; . . .
— Καλά, εὐχαριστῶ, σεῖς ; . . .
— Μὰ τί ; . . . κἄτι . . . μαῦρα βλέπω . . .
— Ἀμ' δὲν ἔχασα τὸν πατέρα μου ; . . .
— Μπᾶ ! . . . Ἔτσι αἴ ; ! . . . Μὰ πότε ; . . . Σὲ συλλυποῦμαι βρὲ ἀδελφέ ! . . .

Καὶ εἶνε ὁ Θάνατος, ὁ μορφάζων ἐντὸς τῆς αἰωνίως ἀοράτου κρύπτης του βδελυκτὸς γέρων, ὁ ἐνεδρεύων ὑπὸ τὸ ἀδιαπέραστον σκότος τοῦ Ἀγνώστου φοβερὸς λῃστής, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀπείρου καὶ τῆς Νυκτός, ὁ πατὴρ τῆς Λήθης καὶ τῆς Σιγῆς, τὸ χάσκον Βάραθρον, τὸ μοιραῖον Τέρμα, ὅπου σβύνουν τὰ πάντα, σιωποῦν τὰ πάντα, χάνονται τὰ πάντα, ἀφανίζονται τὰ πάντα . . .

Εὑρεῖαι ἢ στεναί, ἡλιολαμπεῖς ἢ σκιεραί, βορβορώδεις ἢ κονισαλέαι, κοσμούμεναι ἀπὸ πλουσίων μεγάρων στοίχους ὑπερηφάνους ἢ πλαισιούμεναι ἀπὸ πτωχῶν οἰκιδίων ταπεινὰ στίφη, ἐρημικαὶ ἢ πολυάνθρωποι, σιγηλαὶ ἢ θορυβώδεις, ἐκτείνοντ' αἱ ὁδοὶ τῆς πόλεως. Καὶ δι' αὐτῶν, σπεύδοντες ἢ βραδυποροῦντες, σύννοες ἢ εὔθυμοι, εὐπρεπεῖς ἢ ἀτημέλητοι, βαρεῖς ἢ ζωηροί, νέοι, ἄνδρες, γέροντες, γυναῖκες ἢ παιδία, οἱ διαβάται διέρχονται. Ἀργὸς περιπατητής, πλάνης ἀδιάφορος, σύρω τὸ βῆμα μου τὸ ἄσκοπον, διαβάτης των ἀκούσιος κ' ἐγώ, πλὴν ξένος πρὸς τὴν πέριξ κίνησιν, ἀκολουθῶν τῶν φευγαλέων σκέψεών μου τὸν εἱρμόν, ἢ βυθισμένος εἰς τὰ σκότη τῶν κενῶν ὀνείρων μου. Ἀλλ' ἐνῷ διαγκωνίζω ἀπροσέκτως τοὺς ὁμίλους των, καθὼς περνοῦν ἐγγύς μου, ὁ ἀὴρ φέρει πρὸς τὰ ὦτα μου τὰ ἔκπληκτα, ὡς μακρυσμένους ἤχους ἄλλου κόσμου, τῶν συνδιαλέξεων αὐτῶν τὰ τμήματα τ' ἀσύνδετα, τῶν συνομιλιῶν αὐτῶν τὰ ῥάκη τὰ διακεκομμένα. Καὶ εἰς τὰ τμήματα αὐτὰ τ' ἀσύνδετα, καὶ εἰς τὰ διακεκομμένα αὐτὰ ῥάκη, — κοινὰς φράσεις, συνήθεις διαλόγους, χυδαίας φλυαρίας. ἀδολεσχίας τετριμμένας, — ἅτινα κυλίει ὁ ἀήρ, κυλίονται ὁμοίως, ἐγκλειόμεναι, ἐπιθυμίαι, ἔχθραι, πόνοι, ἀγῶνες, ὀρέξεις, ἀλγηδόνες, πόθοι, φροντίδες, χαραί, λύπαι, ἀσχολίαι, — ὅλα τὰ πάθη καὶ ὅλα τὰ συναισθήματα, — πᾶν ὅ,τι ἐξωθεῖ αὐτοὺς εἰς τοῦ ἡμερησίου βίου των τὴν δίνην, — πᾶν ὅ,τι καθιστᾷ τὴν ζωὴν αὐτήν, θλιβερὰν ἢ φαιδράν, τερπνὴν ἢ ἀνιαράν, περιπόθητον ἢ μισητήν, — ἀπαισίως εἰδεχθῆ καὶ ἀρρήτως γλυκεῖαν.

ΜΙΧΑΗΛ ΜΗΤΣΑΚΗΣ

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΗΧΩ

Τὸ περὶ καταργήσεως τῆς προσωπικῆς κρατήσεως νομοσχέδιον, τὸ ὁποῖον ἡ Κυβέρνησις θὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν παροῦσαν Σύνοδον τῆς Βουλῆς, ἐπροξένησε μεγάλην συγκίνησιν. Ἐν κοινωνίᾳ οὕτω πως ὠργανωμένῃ, ὥστε αἱ τάξεις τῶν τοκιστῶν καὶ τῶν ὀφειλετῶν νὰποτελῶσι σχεδὸν τὴν ὁλομέλειαν αὐτῆς, — καὶ τοιαύτη δυστυχῶς δὲν εἶνε μόνον ἡ ἀθηναϊκὴ κοινωνία, — ἦτο φυσικὸν νὰ μὴ παρέλθῃ ἀπαρατήρητον νομοσχέδιον, μέλλον νὰ ἐπιδράσῃ τόσῳ σημαντικῶς ἐπὶ τῶν σχέσεων τῶν δύο μεγάλων τάξεων. Ἐδῶθεν οἱ εὐτυχεῖς, ἐκεῖθεν οἱ δυστυχεῖς· ἐδῶθεν οἱ δήμιοι, ἐκεῖθεν τὰ θύματα· καὶ μεταξὺ τοκιστῶν καὶ ὀφειλετῶν μεσάζοντες οἱ δικαστικοὶ κλητῆρες. Αἴφνης ῥίπτεται εἰς τὸ μέσον μία ἰδέα, ἐν σχέδιον μὲ ὅλας τὰς πιθανότητας τῆς πραγματοποιήσεως. Ἐπὶ τῶν ὠχρῶν προσώπων ἀνατέλλει ἐν μειδίαμα ἐλπίδος καὶ τάπαίσια πρόσωπα τῶν ἄλλων καθιστᾷ φοβερώτερα τὸ αἴσθημα τοῦ φόβου. Τὰ πράγματα θὰ μεταβληθῶσιν ἄρδην. Δύναμις ἀνωτέρα ἀφαιρεῖ ἀπὸ τῶν ὀνύχων τοῦ δημίου τὸ θῦμα, καὶ ἀνακουφίζει τὴν θέσιν τοῦ δυστυχοῦς. Καὶ εἰς τὸ παράδοξον θέαμα, τὸ ὁποῖον παρουσιάζει προσεχέστατον μέλλον, οἱ δικαστικοὶ κλητῆρες οἱ ἐν τῷ μέσῳ, ἵστανται διστάζοντες καὶ ἀμφιρρέποντες πρὸς ποῖον μέρος νὰ ταχθῶσι, μετ' ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἕως τόρα ἐδασάνισαν, ἢ μετ' ἐκείνων τῶν ὁποίων ὡς κῦνες πιστοὶ ἐξυπηρέτησαν τὰς ὀρέξεις τὰς αἱμοβόρους, νὰ κρατήσωσι πεισμόνως ἢ νὰπορρίψωσι μετ' ἀποστροφῆς τὸ περίαπτον τοῦ Νόμου, τὴν κυανῆν ἐκείνην ταινίαν, τὴν καθιστῶσαν αὐτοὺς ἀπὸ ἀνθρώπων τέρατα . . . Καὶ ἡ ἐπικειμένη μεταβολὴ συζητεῖται ζωηρῶς καὶ σχολιάζεται. Οἱ ἔχοντες ἄμεσον ἐνδιαφέρον — καὶ εἶνε οἱ περισσότεροι, — κρίνουσι τὰ πράγματα ὑπὸ τὸ πρῖσμα τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος καὶ ἐκφέρουσι γνώμας ὑπερβολικὰς καὶ ἀνειλικρινεῖς. Ὀλίγοι, οἱ συνειθίσαντες ἢ μᾶλλον εὐτυχήσαντες νὰ κρίνωσιν ἄνευ ὀπισθοβουλίας καὶ κινήτρων, προσπαθοῦσι νὰ εὕρωσι μέσῳ τῶν ἀντιθέτων γνωμῶν ποῦ κεῖται ἡ ἀλήθεια. Ἀλλ' ἀνεξαρτήτως πάσης νοητικῆς κλίσεως καὶ ψυχροῦ ὑπολογισμοῦ, ἡ καρδία ὅλων — ἐννοῶ τῶν ἀνθρώπων, — γίνεται ἐλαφροτέρα ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι πρόκειται νὰ ἐκλείψῃ θεσμὸς βάρβαρος, προκαλέσας εἰς τὰς κοινωνίας,

τὰς ὁποίας ἐπὶ ἔτη λυμαίνεται, τὰς μᾶλλον σπαραξικαρδίους σκηνάς.

Ποσάκις τῷ ὄντι ἕως τόρα δὲν παρέστημεν εἰς τὸ θέαμα ἀνθρώπου ἐναρέτου καὶ ἀγαθοῦ, ἀπαγομένου εἰς τὰς φυλακὰς καὶ συγχρωτιζομένου μετὰ κακούργων καὶ ἀθλίων, μόνον διότι ἡ τύχη τῷ ἐφάνη δυςμενὴς καὶ δὲν ἐδυνήθη νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ὑποσχέσεις του! Ποσάκις ἡ ἐρήμωσις καὶ ἡ καταστροφὴ δὲν ἐπῆλθεν εἰς οἰκογενείας εὐτυχεῖς καὶ εὐπόρους, διότι ἓν μέλος αὐτῶν εὔπιστον ἐγένετο τὸ θῦμα ἐπιτηδείων, ἐπιτυχόντων νὰ τῷ ἀποσπάσωσι μίαν ὑπογραφὴν διὰ μυρίων δόλων καὶ ὑποσχέσεων! Καὶ ἐκτὸς τούτων, καὶ ὅσων ἄλλων παραδειγμάτων ἐδύνατό τις νὰρυσθῇ ἐκ τῶν πλουσίων χρονικῶν τῶν δικαστικῶν κλητήρων, δὲν εἶνε ἀρκετὰ συγκινητικὸν τὸ θέαμα τῶν δυςτυχῶν ἐκείνων νέων, — ἔχουν αἱ Ἀθῆναί μας τόσους! — οἱ ὁποῖοι παρασυρθέντες ὑπὸ τῶν δαπανηρῶν ὁρμῶν τῆς ἡλικίας των καὶ ὀρεχθέντες νὰ φθάσωσιν εἰς ὕψη, ἀπρόσιτα ἄνευ δανείων, κλιμάκων, ἐνέπεσαν εἰς ἀνθρώπους αἰσχροκερδεῖς, ἔλαβον τὰ ὀλίγα χρήματα ὧν εἶχον ἀνάγκην, ὑπογράψαντες συναλλαγματικὰς δεκαπλασίου ποσοῦ, καὶ ψευσθέντες εἶτα τὰς περὶ πληρωμῆς ἐλπίδας, τὰς ὁποίας ἔτρεφον ὅταν μετὰ τόσης εὐκολίας καὶ ἐλαφρότητος ἔδιδον τὴν ὑπογραφήν των! Καὶ ἤδη οἱ ἀτυχεῖς αὐτοὶ νέοι ἢ ὑπέκυψαν εἰς τὴν τύχην των, ἀπαχθέντες εἰς τὰς φυλακάς, παρὰ τὴν οὐδὲν τῶν ὁποίων ἀπέβαλον ogni speranza, ὡς οἱ κολασμένοι τοῦ Δάντου, ἢ δυςτυχέστεροι καὶ τῶν κολασμένων, ἐχάθησαν ἀπὸ τὴν κοινωνίαν, καθεῖρξαν αὐτοὶ ἑαυτοὺς εἰς τὰ σκοτεινά των καὶ ἀνήλια δωμάτια, τὴν νύκτα μόνον ὡς αἱ γλαῦκες ἐξορμῶντες ἐκεῖθεν, ὅταν εἶνε βέβαιον ὅτι κοιμῶνται οἱ ἀκοίμητοι καὶ ἄπληστοι δικαστικοὶ κλητῆρες, τῶν ὁποίων δὲν ἔχουσι πλέον ἄλλα χρήματα διὰ νὰ κατευνάσωσι τὸν φιλόνομον ζῆλον, — τρέμοντες, στερούμενοι, ταλαιπωρούμενοι, καὶ αὐτοὶ μόνοι διαψεύδοντες τὸ παρήγορον ρητὸν τῶν πατέρων τῆς μητρὸς ἐκκλησίας, ὅτι ὁ Θεὸς ἀνατέλλει τὸν ἥλιόν του ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους!...

*

Εἶνε θεσμὸς βάρβαρος καὶ ἄδικος. Εἰς τὰ φρικώδη καὶ ἀνυπολόγιστα αὐτοῦ ἀποτελέσματα ἐξαγείρεται ἡ ἀνθρωπίνη καρδία. Οὐδέποτε ἡ Δικαιοσύνη ἀδικεῖ περισσότερον, ἢ ὁσάκις, ἑπομένη εἰς τύπους τινὰς ψυχροὺς καὶ παναρχαίους, παραδίδει νομίμως εἰς τοὺς ὄνυχας τῶν αἰσχρῶν τοκογλύφων, τοὺς ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἐξολισθήσαντας μέχρι τοῦ ἄντρου των. Αἱ πολυπληθεῖς τάξεις τῶν δυστυχῶν αὐτῶν θὰνακουρισθῶσι καὶ θὰναπνεύσωσι μὲ τὴν κατάργησιν τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, καὶ διὰ τῆς ἀναδρομικῆς ἰσχύος τοῦ νόμου, ἐλευθερούσης τοὺς κρατουμένους, θὰ ζημιωθῶσιν οἱ τοκογλύφοι καὶ θὰ τιμωρηθῶσι δι' ὅσα ἀδικήματα νόμιμα διέπραξαν κατὰ τῶν ὁμοίων των ἐν τῇ ἐλεεινῇ αὐτῇ κοινωνία. Οὔτε σοσιαλιστὴς εἶνε ἀνάγκη νὰ εἶνε κανείς, οὔτε κἂν χρεωφειλέτης διὰ νὰ αἰσθανθῇ χαράν, ἐνστίκτως δὲ καὶ αἰσθηματικῶς πως νὰ ταχθῇ ἀμέσως ὑπὲρ τοῦ νομοσχεδίου. Καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα μετ' εὐχαριστήσεως θὰ ἐπεκροτοῦμεν καὶ ἀπὸ καρδίας θὰ ηὐχόμεθα τὴν εἰσαγωγὴν αὐτοῦ καὶ ταχεῖαν ἐπιψήφισιν, ἐὰν δευτέρα τις σκέψις δὲν μας ὑπηγόρευε κάποιαν ἐπιφύλαξιν.

Ἆρά γε δύναται νὰ θεωρηθῇ λελυμένον τὸ ζήτημα; Τὰ κοινωνιολογικὰ φαινόμενα εἶνε τὰ συνθετώτερα ἡ δ' ἐξέτασις καὶ ἡ ἐκτίμησις τῶν ἀποτελεσμάτων, τὰ ὁποῖα θὰ ἐπέφερεν εἰς τὴν παροῦσαν κοινωνίαν ἡ κατάργησις τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, δὲν γίνεται ὅσον θὰ ἐπεθύμει τις ἀκριβὴς καὶ περφωτισμένη διὰ τῆς εὐκόλου παρατάξεως τῶν γνωμῶν, τὰς ὁποίας ἐπροκάλεσε κατ' αὐτὰς ἡ Ἀκρόπολις, καὶ τὰς ὁποίας ἀκούει τις εἰς τὰς καθημέραν συζητήσεις. «Εἶσθε κατὰ ἢ ὑπὲρ τῆς καταργήσεως; — Εἶμαι κατὰ ὅταν μοῦ χρεωστοῦν, εἶμαι ὑπὲρ ὅταν χρεωστῶ». Ἰδοὺ ὁ τύπος τῶν τοιούτων συζητήσεων, ὡς ἔδωσεν αὐτὸν εὐφυέστατα σατυρική τις ἐφημερίς. «Καὶ ὅταν οὔτε σᾶς χρεωστοῦν, οὔτε χρεωστεῖτε; — Αἴ, τότε κ' ἐγὼ δὲν ἠξεύρω μὲ ποίαν γνώμην νὰ ταχθῶ». Τοιαύτη θὰ ἦτο ἡ ἰδική μας συμπλήρωσις. Πράγματι ἅμα λείψῃ τὸ συμφέρον, τὸ ὁποῖον ἔχει τόσην πειθώ, δὲν ἀκοῦσιν αἱ κοιναὶ γνώσεις καὶ ἡ κοινὴ ἀντίληψις διὰ νὰ μορφώσωσι γνώμην ὁπωσοῦν εὐσυνείδητον καὶ ἔχουσαν λόγον ὑπάρξεως. Πρέπει νὰ λάβῃ τις ὑπ' ὄψει του καὶ νὰ συνδυάσῃ πολλὰ πράγματα καὶ πολλὰς περιστάσεις, διὰ νὰποφανθῇ ἂν ἡ κατάργησις τῆς προσωπικῆς κρατήσεως θὰ βλάψῃ ἢ θὰ ὠφελήσῃ σήμερον ἐν Ἑλλάδι. Ἆρά γε, — διὰ νὰ περιορισθῶμεν εἰς ὀλίγας μόνον ἀλλ' εὐλογωτάτας ἀπορίας, — ἐγγυᾶταί τις ὅτι ἔχουσιν ἤδη μορφωθῇ τοιοῦτοι καὶ τοσοῦτοι χαρακτῆρες, ὥστε δι' αὐτῶν νὰ προκόψῃ καὶ νὰνθήσῃ τὸ ἐμπόριον, ἡ ζωὴ παντὸς τόπου, ἄνευ μέσων ὑπὲρ τῆς καταναγκαστικῆς τηρήσεως τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἀκριβείας; Ἐὰν εἰς τὴν χώραν τῶν εὐεξάπτων καὶ θερμοκεφάλων ἀνθρώπων, γεννηθῇ διὰ τῆς ἐξαφανίσεως τῶν δικαστικῶν κλητήρων καὶ ἄλλη πρόφασις χειροδικίας, δὲν νομίζετε ὅτι εἰμπορεῖ ἔξαφνα ναὐξήσῃ ὁ τόσῳ ἄλλως τε ἐξωγκωμένος ἐγκληματικὸς ἀπολογισμός; Τέλος, ὅταν δὲν θὰ ὑπάρχῃ ἡ ἀρκοῦσα ἐγγύησις — τοιαύτη δ' ἐθεωρεῖτο κοινῶς ἡ στέρησις τῆς ἐλευθερίας, τοῦ πολυτιμοτάτου τῶν ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν, — δὲν θὰ εἶνε δυσχερεστάτη ἡ πρόχειρος πλήρωσις ἀναγκῶν ἐπειγουσῶν, ἐξ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι ἀπειροπληθεῖς γεννῶνται καθεκάστην εἰς κοινωνίαν ἀνισόρροπον καὶ διῃρημένην ὡς εἶνε ἡ σημερινή;

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι θεωρητικοὶ ἢ μᾶλλον ὀνειροπόλοι, οἱ ὁποῖοι θὰπήντων μετὰ τῆς μεγαλητέρας εὐκολίας εἰς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα. Θὰντέτασσον π. χ. ὅτι ἡ κατάργησις τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, ἡ ὁποία δι' ἀνθρώπους μὴ παράφρονας καὶ ἐγκληματίας εἶνε τὸ σκληρότερον τῶν ἀδικημάτων, ἀποβλέπει τὴν σύμπηξιν κοινωνίας, παρὰ τῇ ὁποίᾳ τὸ ἐμπόριον θὰ εἶνε πλέον περιττόν· ὅτι ἡ βαθμιαία κοινωνικὴ πρόοδος καὶ ἡ μεταβολὴ τῶν ὅρων τοῦ βίου θὰ ἐπέφερε τὴν τελείαν ἔκλειψιν τοῦ ἐγκλήματος, καὶ ὅτι ἐν μέσον πρὸς τοῦτο ἴσα ἴσα δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ κατάργησις παντὸς θεσμοῦ βαρβάρου καὶ παρωχημένου· καὶ ὅτι, τέλος, ἀφ' οὗ ἐν τῇ μελλούσῃ κοινωνία δὲν θὰ γεννῶνται ἀτομικαὶ ἀνάγκαι ἐπείγουσαι, θὰ εἶνε ὅλως περιττὴ ἡ ὕπαρξις μέσων διευκολυνόντων τὴν πλήρωσίν των. — Πρὸς τοὺς τοιούτους, ὡς πρὸς ὅλους τοὺς λησμονοῦντας εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τὸ παρὸν χάριν τοῦ μέλλοντος, δὲν θὰ ἔχανον τὸν καιρόν μου νὰπαντήσω. Θὰ ἔμενον δὲ μὲ τὴν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ἀμέσου ὠφελείας, τὴν ὁποίαν θὰ ἐπροξένει σήμερον ἡ κατάργησις τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, μολονότι ἀσπάζομαι αὐτὴν ἀδιστάκτως κατ' ἀρχήν. Καὶ ἤδη, νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι ἡ ἐν τῇ Βουλῇ συζήτησις τοῦ σπουδαίου αὐτοῦ Νομοσχεδίου, αἰρομένη ὑπεράνω τῆς κομματικῆς ἐμπαθείας, θὰ ἐπιρρίψῃ ἀρκετὸν φῶς πρὸς μόρφωσιν γνώμης ὡρισμένης;

ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ

Κοραι της Ελλαδος[1]

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ Κ«ς HANNAH LYNCH

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Συνάντησις εἰς τὴν Ἀκρόπολιν.

Ὁ Μάρτιος ἦλθε μὲ συνοδίαν καταιγίδων καὶ βροχῶν διαρκέσασαν δύο ἑβδομάδας. Οἱ ὑποκείμενοι εἰς τὴν ἐπήρειαν τῶν ἀτμοσραιρικῶν μεταβολῶν ἦσαν ὅλοι ἀσθενεῖς ἢ καταβεβλημένοι. Ἐπὶ τέλους οἱ ἄνεμοι ἔπαυσαν νὰ συρίζουν ὡς ράσματα πλανώμενα καὶ ζητοῦντα νὰ ἐπανέλθουν εἰς τοὺς κρυψῶνάς των, καὶ μίαν ἐσπέραν ἔπνευσαν πνοὴν γλυκεῖαν, ἥσυχον ὡς ἡ ἀναπνοὴ βρέφους κοιμωμένου. Αἱ πορτοκαλέαι καὶ αἱ λεμονέαι ἦσαν ἀνθισμέναι καὶ ὁ βασιλικὸς κῆπος ἦτο ἐν τῇ δόξῃ του.

Ὁ Γουσταῦος Λανὲκ στηριζόμενος εἰς μίαν τῶν στηλῶν τοῦ Παρθενῶνος ἔβλεπε τὸν οὐρανόν, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Λευκὰ νέφη μικρά, ἐλαφρά, διέγραφον ἐπὶ τοῦ πορφυροῦ οὐρανοῦ ὡς μακρὸν γαλαξίαν. Τὰ ἄκρα τῶν νεφῶν, διαλυόμενα εἰς λευκὰ κλώσματα, ἐσκορπίζοντο πρὸς ἀνατολάς, προσλαμβάνοντα χρώματα ῥόδινα. Πρὸς δυσμὰς ὁ ὁρίζων ἐφαίνετο ὡς λίμνη χρυσοῦ καθαροῦ. Ἄνωθεν τοῦ Λυκαβητοῦ ἔπαλλεν ἀνταύγεια λαμπρά, ἐν μέρει ῥοδόχρους, ἐν μέρει ὀπαλίνη, ὑψηλότερα δὲ εἰς τὸ γαλανὸν τοῦ οὐρανοῦ ἀνεμιγνύοντο στρώματα ἀργυρᾶ ἢ ὑποπράσινα. Εἰς τὰ πλευρὰ τῶν βουνῶν αἱ σκιαὶ ἐχάρασσον γραμμὰς ζωηρὰς καὶ ἡ θάλασσα τῆς Σαλαμῖνος ἠπλοῦτο μακρὰν κυανῆ.

Ὁ Γουσταῦος ἀντέστη γενναίως εἰς τὴν συμφορὰν καὶ δὲν κατεβλήθη ἀπὸ τὴν λύπην. Οὐδὲν εἰς τὴν ἔκφρασίν του ἐμαρτύρει ἀπόγνωσιν ἐρωτικήν. Κρατῶν τὴν κεφαλὴν ὑψηλά, ἀντιμετώπιζε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας μὲ ὀφθαλμοὺς ἡσύχους, ἂν καὶ κατηφεῖς, μὲ τὰ χείλη γαληνιαῖα ἂν ὄχι φαιδρά, καὶ ἐπερίμενε μὲ ὑπομονὴν τὴν ἀνάκλησιν τῆς καταδίκης του ἢ τὴν ἐπικύρωσίν της. Ἐν τῷ μεταξὺ κατεγίνετο εἰς ἀρχαιολογικὰς μελέτας, εἶχε δὲ ἐπιστρέψει ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν εἰς Ἀθήνας τὴν πρωΐαν ἐκείνην διὰ νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν συνεδρίασιν τῆς Γερμανικῆς σχολῆς, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ διευθυντοῦ.

Ἐνῷ ὁ Γουσταῦος ἐθαύμαζε τὸν οὐρανόν, κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας ἀνοικτὸν ἕνα τόμον τοῦ Παυσανίου, ἄλλος νέος γνωστός μας διήρχετο τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος, μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ παρατείνῃ τὸν περίπατόν του μέχρι τῆς Ἀκροπόλεως. Πρὸ δέκα ἤδη ἡμερῶν εἰς Ἀθήνας, δὲν εἶχεν ἀκόμη ἰδεῖ τὴν Ἀνδρομάχην! Τὸ ὕρος του δὲν ἦτο ἀνθρώπου ἐρωτευμένου καὶ εὐτυχήσαντος νὰ ἐπανεύρῃ τὴν ἐρωμένην του. Ἐπεριπάτει μὲ τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκια τοῦ ἐπενδύτου του, τὰ δὲ ἀφῃρημένα του βλέμματα ἐξέφραζον ἀμηχανίαν. Αἴφνης, βλέπει ἀπέναντί του ἕνα κύριον, μὲ ἀνεμώνην εἰς τὴν κουμβότρυπαν, μὲ monocle εἰς τὸν ὀφθαλμόν του, ὁ ὁποῖος τὸν πλησιάζει, τὸν προσαγορεύει θορυβωδῶς καὶ ζητεῖ ἄνευ προοιμίων ἐξηγήσεις διὰ τὴν αἰτίαν τῆς προφανοῦς ἀδημονίας του.

— Ἄχ, Τοντόν, εἶμαι ἐρωτευμένος — μὲ τὰ σωστά μου αὐτὴν τὴν φοράν, ἀποκρίνεται ὁ Ροδόλφος, ὡσὰν νὰ ἐζήτει ἀφορμὴν νὰ ἐκμυστηρεύσῃ τὸν πόνον του.

— Καὶ πάλιν! Est-ce possible! ἀνέκραξεν ὁ Ἀγγυρόπουλος.

— Ἀληθέστατον!

— Allons donc, mon cher! Νὰ σὲ συγχαρῶ; Τρίτην φορὰν ἐντὸς ἑνὸς μηνός! C'est effrayant!

Ὁ Ροδόλφος ἔνευσε καταφατικῶς, στρέφων τὰ βλέμματα πρὸς τὸν Ὑμηττόν. Τὸ παρεδέχετο ἐνδομύχως ὅτι ἦτο τρομερόν.

— Ἡ καϋμένη ἡ Φωτεινή! Ἡ καϋμένη ἡ Ἀνδρομάχη! ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀγγυρόπουλος. Προπάντων, καϋμένη ἡ τελευταία!

— Εἰπὲ καλλίτερα, ὁ καϋμένος ὁ Ροδόλφος! ὑπέλαβε θλιβερῶς ὁ Ἐρενσταῖν.

— Τὸ λέγω ἀπὸ καρδίας, εἶπεν ὁ Ἀγγυρόπουλος σφίγγων τὰς χεῖρας τοῦ φίλου του. Καὶ μειδιῶν αἰνιγματωδῶς τὸν ἀπεχαιρέτησε.

Αὐτὸς ἦτο ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος Ροδόλφος, ὁ «μή μου ἄπτου;» Αὐτὸς ἀντήλλαξε τοιούτου εἴδους φράσεις μὲ ἄνθρωπον τὸν ὁποῖον περιερρόνει; Τόσον λοιπὸν μετεβλήθη ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν; Ἀροῦ εἰς μάτην ἐζήτησε ἄγκυραν ὅπου νὰ στερεώσῃ τὰ αἰσθήματά του, ἀροῦ εἶδε ὅτι ἡ καρδία του ἦτο ἄστατος ὅσον καὶ ὁ νοῦς του, ἔχασε πᾶσαν ὑπόληψιν πρὸς τὸν ἑαυτόν του. Πρῶτον ἡ Φωτεινή, ἔπειτα ἡ Ἀνδρομάχη,—ἡ τρυφερά, ἡ γλυκεῖα Ἀνδρομάχη! Πῶς τὴν ἐλυπεῖτο! Νὰ καταντήσῃ τόσον ἀνάξιος αὐτῆς! Καὶ ἡ ἄλλη, — ἡ ἄλλη Ἐκείνη, — Ἐκείνη τῆς ὁποίας ἡ θέα ἤναπτε τὸ αἷμα εἰς τὰς φλέβας του, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἠσθάνετο ἐκμηδενιζομένην τὴν ὑπαρξίν του!

Αὐτὰ ἐσκέπτετο περιπατῶν. Καὶ ὑπάρχει πε-

1 Ἴδε σελ. 310

ρίπατος ἁρμοδιώτερος πρὸς σκέψεις, ἢ ὁ ἑλικοειδὴς ἀνήφορος πέριξ τοῦ βράχου τὸν ὁποῖον στεφανοῖ ὁ λαμπρὸς Παρθενών; Δὲν ἀναλαμβάνω νὰ ὁρίσω καὶ ἀναλύσω τὰς σκέψεις του. Ὑποθέτω ὅτι ἦσαν ἀσυνάρτητοι, ὅσον τὰ τραυλίσματα βρέφους προσπαθοῦντος νὰ ὁμιλήσῃ. Καθὼς τὸν Ἡρακλῆ, δύο γυναικεῖαι μορφαὶ ἔκοπτον καὶ εἰς αὐτὸν τὸν δρόμον, — ἀλλ' ἐκ τῶν δύο μία μόνη τὸν προσεκάλει νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ. — Ἡ δὲ Φωτεινή;

Οὕτω συνέπεσε νὰ συναντηθῶσι ὁ Ροδόλφος καὶ ὁ Λανέκ. Δὲν ἐγνωρίζοντο, ἀλλ' ὡς ξένοι ἐκεῖ καὶ οἱ δύο, θαυμάζοντες τὸ ἴδιον θέαμα, ἀντήλλαξαν λέξεις τινάς, κατὰ συνέπειαν δὲ τούτου καὶ τὰ ἐπισκεπτήριά των. Ὁ Ροδόλφος ἀνεγνώρισε τὸ ὄνομα τοῦ διακεκριμένου ξένου, τοῦ ὁποίου τὸ ἐπισκεπτήριον ἔλαβε πρὸ ὀλίγου ἡ θεία του ἐπιστρέφουσα ἀπὸ τὸν περίπατόν της. Τὸν παρεκάλεσε νὰ ἐπιστρέψῃ μαζῆ του εἰς τὴν πρεσβείαν· «ἡ θεία του θὰ εὐχαριστηθῇ τόσον νὰ τὸν ἰδῇ». Ἄλλως δέ, ἰδοὺ τὸ μέσον ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰς σκέψεις, χάριν τῶν ὁποίων ἀνέβη εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Ὁ Λανὲκ ἐλκυσθεὶς ἀπὸ τοὺς εὐγενεῖς τρόπους τοῦ νέου ἀριστοκράτου, συγκατένευσε προθύμως νὰ τὸν συνοδεύσῃ εἰς τῆς θείας του.

Εἰς τὴν πρεσβείαν ἦσαν ὅλοι ἔξω. Ὁ Ροδόλφος ἐκράτησε τὸν Λανὲκ καὶ τὸν ἐπῆρε εἰς τὴν μικρὰν αἴθουσαν ὅπου συνείθιζε νὰ μένῃ ἡ οἰκογένεια ὅτε ἦσαν μόνοι. Ἐκεῖ ἔγραφεν ἡ βαρωνὶς τὰς ἐπιστολάς της, ἐκεῖ τὸ πρωὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐκάθητο ἡ Ἰναρίμη κρατοῦσα εἰς τὰς χεῖράς της βιβλίον καὶ μολυβδοκόνδυλον. Ὁ Ροδόλφος διέταξε νὰ φέρουν καφὲν καὶ σιγάρα καὶ καθίσας αὐτὸς ἐκεῖ ὅπου εἶχε καθίσει ἡ Ἰναρίμη, ἐπῆρε εἰς χεῖρας τὸ βιβλίον της. Ἐνθυμεῖτο ἀπὸ τὸ σχολεῖον ἀρκετὰ ἑλληνικὰ διὰ ν' ἀναγνώσῃ τὰ ὀνόματα «Θεόκριτος, Βίων, Μόσχος», ἀλλ' αἱ γνώσεις του δὲν ἔφθανον παρέκει. Ἐνῷ ἐγύριζε τὰ φύλλα, ἔπεσε τεμάχιον χαρτίου γραμμένου. Τὸ παρετήρησε μὲ προσοχήν, θαυμάζων τὴν καλλιγραφίαν.

— Ἀναγινώσκετε ἑλληνικά; — τὰ νέα; ἠρώτησε.

— Μάλιστα.

— Ἐξηγήσατέ μου τοῦτο, παρακαλῶ!

— Ὁ Γουσταῦος ἀνέγνωσε ἡσύχως τοὺς ἑξῆς ἡμιτελεῖς στίχους, μεταφράζων αὐτοὺς γαλλιστί:

«Χαίρουν οἱ ἄλλοι. Ἐγὼ οἴμοι!
τὴν εὐτυχίαν μόλις εἶδα
καὶ ἦλθ' ἡ λύπη. Ἀλλ' ἡ μνήμη
μοῦ ὑποτρέφει τὴν ἐλπίδα.

Καὶ σὺ μὴ τήκεσαι, μὴ λυπεῖσαι,
ἑνόσῳ ἡ ἐλπὶς μᾶς μένει.
Ἀλλ' οὔτε θέλω φαιδρὸς νὰ εἶσαι
ἑνόσῳ μένομεν χωρισμένοι».

Ὁ Γουσταῦος ἀνέγνωσε καὶ πάλιν τοὺς στίχους. Ἀόριστον προαίσθημα ἔκαμε τὴν καρδίαν του νὰ πάλλῃ. Ὁ Κος Τελάχας τοῦ εἶχε δείξει εἰς Τῆνον τοὺς χαρακτῆρας τῆς θυγατρός του· ἦτο δυνατὸν νὰ ἐγράφησαν ἀπὸ τὴν ἰδίαν χεῖρα οἱ στίχοι; . . .

— Γνωρίζετε ποῖος ἔγραψε τοῦτο; ἠρώτησε προσπαθῶν νὰ μὴ μεταβάλῃ τὸν τόνον τῆς φωνῆς του.

— Ναί, ἀπεκρίθη λακωνικῶς ὁ Ροδόλφος μὴ ἐπιθυμῶν νὰ εἰσέλθῃ εἰς λεπτομερείας.

— Κυρία;

— Σᾶς φαίνεται κυρίας γράψιμον;

— Μάλιστα. Νομίζω ὅτι τὸ εἶδα καὶ ἄλλοτε.

— Τὸ εἴδατε; Ποῦ; Ἄ! Δὲν εἶσθε εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου ἐσχάτως;

— Ναί, εἰς τὴν Τῆνον.

— Λοιπὸν τὴν γνωρίζετε; Ὤ, εἶμαι βέβαιος τώρα ὅτι τὴν γνωρίζετε! ἀνέκραξεν ὁ Ροδόλφος ἐγειρόμενος καὶ βλέπων ἀσκαρδαμυκτὶ τὸν Λανέκ.

Ἐσιώπα ἐκεῖνος κρατῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἐπὶ τοῦ χαρτίου. Ἐὰν ἦτο μόνος θὰ τὸ ἐφίλει.

— Πῶς δὲν μὲ ἀποκρίνεσθε, Κύριε Λανέκ!

— Ν' ἀποκριθῶ; Εἰς τί;

— Εἶναι ἕνας ἄλλος εἰς τὴν μέσην! Τὸ ἔμαθα χθὲς τὸ ἑσπέρας. Εἰπῆτέ μου, εἴσθε σεῖς;

— Κύριε Ἐρενστάϊν, δὲν ἐννοῶ τί ἀπόκρισιν θέλετε εἰς αὐτὰς τὰς αἰνιγματώδεις ἐρωτήσεις.

— Εἶναι περιττὸν νὰ μοῦ κρύπτεσθε! Τὸ βλέπω ὅτι τὴν γνωρίζετε, ὅτι ἐννοεῖτε τὸ νόημα τῶν στίχων τούτων. Ἴσως εἶχε σᾶς εἰς τὸν νοῦν της ἐνῶ τοὺς ἔγραφε!

— Καὶ ἂν μὲ εἶχε; εἶπε ψυχρῶς ὁ Λανέκ.

— Ἤθελα νὰ τὸ ἠξεύρω παστρικά! Προτιμῶ κάθε τί παρὰ αὐτὴν τὴν ἀμφιβολίαν. Ἰδού, θὰ σᾶς εἰπῶ τί ἐπῆρε χθὲς ἡ ἀκοή μου ἀπὸ μίαν συνομιλίαν μεταξὺ τοῦ θείου μου καὶ τοῦ πατρός της . . .

— Τοῦ πατρός της! Εἶν' ἐδῶ ὁ Κύριος Τελάχας; ἀνεφώνησεν ὁ Λανέκ.

— Μάλιστα! Καὶ ἐκείνη.

— Καὶ ἐκείνη! Ποῦ; Ἐδῶ; Τώρα;

— Εἶναι ἔξω μὲ τὴν θείαν μου. Δὲν θ' ἀργήσουν νὰ ἔλθουν.

— Θεέ μου! ἐψιθύρισεν ὁ Λανέκ, κρατῶν μὲ τὰς χεῖρας τὴν κεφαλήν.—Νὰ φύγω ἢ νὰ μείνω;

— Λοιπὸν εἴσθε σεῖς! . . . Θὰ σᾶς εἰπῶ τί ἤκουσα χθές. Ὁ θεῖός μου ἔλεγεν εἰς τὸν Κύριον Τελάχαν ὅτι εὐχαρίστως θὰ μ' ἔβλεπε νὰ πάρω γυναῖκα τὴν κόρην του . . . Ὤ! Μὴ ἀνάπτετε! τὸ πρᾶγμα δὲν ἔγεινε ἀκόμη, τὸ δὲ βλέμμα σας μοῦ λέγει ὅτι δὲν τὸ νομίζετε πιθανὸν νὰ γείνῃ. Ἂς εἶνε! Ὁ Κύριος Τελάχας ἀπεκρίθη ὅτι ἐκεῖνος προθύμως θὰ ἔδιδε τὴν συγκατάθεσίν του, ἀλλ' ὅτι ὑπάρχει ἐμπόδιον, — ὅτι δὲν θέλει νὰ

πιέσῃ τὴν κόρην του νὰ πάρῃ ἄνδρα, ἀφοῦ χάριν του ἀπηρνήθη ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἠγάπα. Σεῖς εἴσθε ἐκεῖνος, — τὸ βλέπω! Διατί σᾶς ἀπηρνήθη;

— Διότι εἶμαι Τοῦρκος.

— Τοῦρκος! Σεῖς!

Ὁ Ροδόλφος ἐγέλασε καγχάζων, ἀλλ' ὁ γέλως του ἐκόπη διὰ μιᾶς. Ἤκουσε τὸν κρότον ἁμάξης εἰς τὴν θύραν τῆς πρεσβείας. Ἔδραμε εἰς τὸ παράθυρον.

— Ἦλθε, Κύριε Σουλτάνε, εἶπε σαρκαστικῶς.

Ἐσιώπων καὶ οἱ δύο περιμένοντες. Ἠκούσθησαν πλησιάζοντα πρὸς τὴν ἡμιανοικτὴν θύραν τῆς αἰθούσης βήματα ἐλαφρὰ καὶ φορέματα μεταξωτὰ συρόμενα ἐπὶ τῶν σανίδων τοῦ πατώματος. Ἡ βαρωνὶς εἰσῆλθε καὶ ἐστάθη μὲ ἔκφρασιν εὐγενῶς ἐρωτηματικήν.

— Ὁ Κύριος Λανέκ, εἶπεν ὁ Ροδόλφος.

— Ὦ Κύριε Λανέκ, ἀνέκραξε γαλλιστὶ ἡ βαρωνίς. Πόσον καλὸς εἴσθε νὰ ἔλθετε. Θὰ μείνετε εἰς τὸ γεῦμα μαζῆ μας. Sans cérémonie, καθὼς εἴσθε.

Ὁ Γουσταῦος ἐξέφρασε τὴν λύπην του ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ δεχθῇ καὶ προσήλωνε τὸ βλέμμα ὄπισθεν τῆς βαρωνίδος. Ἡ Ἰναρίμη εἰσῆλθε εἰς τὸ δωμάτιον. Τὸ πρόσωπόν της ἐξέφραζε καὶ χαρὰν καὶ φόβον συγχρόνως.

Ἡ Κυρία Χοενφὲλς προέβη εἰς τυπικὴν παρουσίασιν. Ὁ Γουσταῦος καὶ ἡ Ἰναρίμη ἐχαιρετήθησαν κλίνοντες ἐν σιωπῇ τὰς κεφαλάς των.

— Δὲν μένετε τοὐλάχιστον ὀλίγον, Κύριε Λανέκ, εἶπεν ἡ βαρωνὶς παρατηροῦσα τὴν ἔξαψιν εἰς τὸ πρόσωπόν του.

— Κυρία μου, ἀναγκάζομαι νὰ σᾶς ἀφήσω, ἀπεκρίθη.

Ὁ Ροδόλφος ἐκύτταζε τὴν Ἰναρίμην. Τὴν εἶδε νὰ κλείῃ τὰ βλέφαρα ὡσὰν νὰ τῆς ἐπροξένησε πόνον ἡ φωνὴ τοῦ Γουσταύου.

Ὁ Λανὲκ ἀπεχαιρέτησε τὴν βαρωνίδα, προσπαθῶν ν' ἀρθρώσῃ λέξεις τινὰς φιλοφροσύνης, καὶ ἔπειτα ἀνταπεκρίθη εἰς τὸ βωβόν, πλῆρες ὀδύνης βλέμμα τῆς Ἰναρίμης, μὲ βλέμμα ἀνεκλαλήτου τρυφερότητος. Ὁ Ροδόλφος τὸν συνώδευσε κάτω. Δὲν εἶπε λέξιν μέχρις οὗ εἰς τὴν θύραν ὁ Λανὲκ ἔτεινε πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα.

— Ὄχι, δὲν ἠμπορῶ νὰ ἐγγίσω τὴν χεῖρά σας, Κύριε Λανέκ.

— Ὅπως ἀγαπᾶτε, Κύριε Ἐρενστάϊν. Ἀλλά, καθὼς βλέπετε, δὲν ἔχω λόγους νὰ καυχηθῶ ἀπέναντί σας.

Ὁ Ροδόλφος δὲν ἀπεκρίθη, καὶ ἀνέβη δρομαίως τὴν κλίμακα.

Εἰς τὴν μικρὰν αἴθουσαν εὑρῆκε τὴν Ἰναρίμην μόνην. Ἐκάθητο, μὲ τὰς χεῖρας σταυρωμένας ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν χειρῶν.

— Τὸν ἀγαπᾶτε αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, ἠρώτησε.

— Ναί, ἀπεκρίθη ἀφελῶς, χωρὶς νὰ λάβῃ εἰς σημείωσιν τὸ προπετὲς τῆς ἐρωτήσεως.

— Καὶ δὲν ὑπάρχει ἐλπὶς—καμμία ἐλπὶς δι' ἐμέ;

— Δὲν σᾶς ἐννοῶ, Κύριε Ἐρενστάϊν.

Ἀλλὰ μήπως τὸν ἤκουε κἄν, μήπως τὸν ἔβλεπε; Ἔστρεψε πρὸς αὐτὸν τὸ βλέμμα, ἀλλ' ἔβλεπε ἀκόμη τὸν Γουσταῦον ἀναχωροῦντα.

— Κ' ἐγὼ σᾶς ἀγαπῶ, ἐξηκολούθησε μὲ φωνὴν τρέμουσαν ὁ Ροδόλφος. Εἶμαι ἕτοιμος ν' ἀποθάνω διὰ σᾶς. Μοῦ ἐπήρατε τὴν ἡσυχίαν μου, τὴν εὐτυχίαν μου. Τὰ πάντα θυσιάζω διὰ σᾶς, τὴν τιμήν, τὴν ὕπαρξιν, τὴν ἐλευθερίαν! Κάμετε ἓν νεῦμα καὶ ἔγεινα δοῦλός σας. Εἰπῆτε μου νὰ ἐλπίζω. Θὰ ἔχω τοῦ πατρός σας τὴν συγκατάθεσιν. Αὐτὸς — καὶ ἔδειξε πρὸς τὴν θύραν — αὐτὸς εἶναι διωγμένος.

Ἡ Ἰναρίμη τὸν ἐκύτταξε μὲ βλέμμα περιφρονητικὸν καὶ ἠγέρθη.

— Κύριε Ἐρενστάϊν, μὲ ἀναγκάζετε ν' ἀφήσω ἀμέσως τὴν στέγην τοῦ θείου σας.

Δὲν εὕρισκε ἄλλας λέξεις νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀγανάκτησίν της δι' ὅσα ἐτόλμησεν ὁ Ροδόλφος νὰ ἐκστομίσῃ. Ἠθέλησεν ἐκεῖνος νὰ ἀπολογηθῇ μὲ φράσεις ἀσυναρτήτους, ἀλλ' ἡ Ἰναρίμη τοῦ ἔστρεψε τὰ νῶτα καὶ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Ἡ Κίρκη καὶ πάλιν.

Εἶχε ἤδη φθάσει μέχρι τῆς Σαξωνικῆς πρεσβείας ἡ φήμη ὅτι ἀρειμάνιός τις ἀξιωματικός, πνέων μένεα κατὰ τοῦ Ἐρενστάϊν, ἐφοβέριζε νὰ τὸν τιμωρήσῃ διότι ἐφέρθη σκανδαλωδῶς πρὸς τὴν ἀδελφήν του. Κατ' ἀρχὰς ὁ βαρῶνος ἐπῆρε τὸ πρᾶγμα ἐλαφρά, ἀλλ' ὅτε εἶδε ὅτι ἐπιτείνονται αἱ διαδόσεις, ἐζήτησε πληροφορίας ἀπὸ τὸν Ροδόλφον, καὶ μαθὼν τὰ καθέκαστα ἐπέπληξεν αὐστηρότατα τὸν ἀνεψιόν του διὰ τὴν ἀσύγγνωστον διαγωγήν του.

Ὁ Ροδόλφος δὲν ἤξευρε τί νὰ κάμῃ. Δὶς ἐξῆλθε μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ ὑπάγῃ εἰς τῆς Ἀνδρομάχης καὶ νὰ ὁμολογήσῃ ταπεινῶς τὰ ἁμαρτήματά του, ἀλλὰ δὲν εἶχε τὴν γενναιότητα ν' ἀντιμετωπίσῃ τὴν τοιαύτην δοκιμασίαν. Ἐὰν ἐκείνη ἔκλαιε, ἢ παρεπονεῖτο πικρῶς; Ἐὰν τὸν ἐδέχετο μὲ σιωπηλὴν θλῖψιν; Δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ οὔτε τὸ ἓν οὔτε τὸ ἄλλο. Καλλίτερα ν' αὐτοχειριασθῇ! Ἡ ζωὴ ἦτο πλῆξις, ἦτο βάσανον καὶ μαρτύριον! Αὐτός, ὁ μὴ θέλων τὸ κακὸν κανενός, ὁ μὴ ἔχων παρὰ καλὰς προθέσεις, πῶς περιεπλάκη εἰς ἀδιέξοδον λαβύρινθον, πῶς κατήντησε νὰ φερθῇ ὡς ὁ ἔσχατος τῶν ἀνθρώπων πρὸς νέαν ἀθῶαν καὶ τόσον ἀξιαγάπητον! Τὴν ἐλυπεῖτο ἐξ ὅλης καρδίας. Ἡ γλυκεῖα μορφὴ τῆς Ἀνδρομάχης ἀνεμιγνύετο συχνάκις εἰς τὴν φαντασίαν του μὲ τὴν διαρκῶς παροῦσαν μορφὴν τῆς Ἰναρίμης. Ἀλλὰ ὁ κόσμος ὅλος

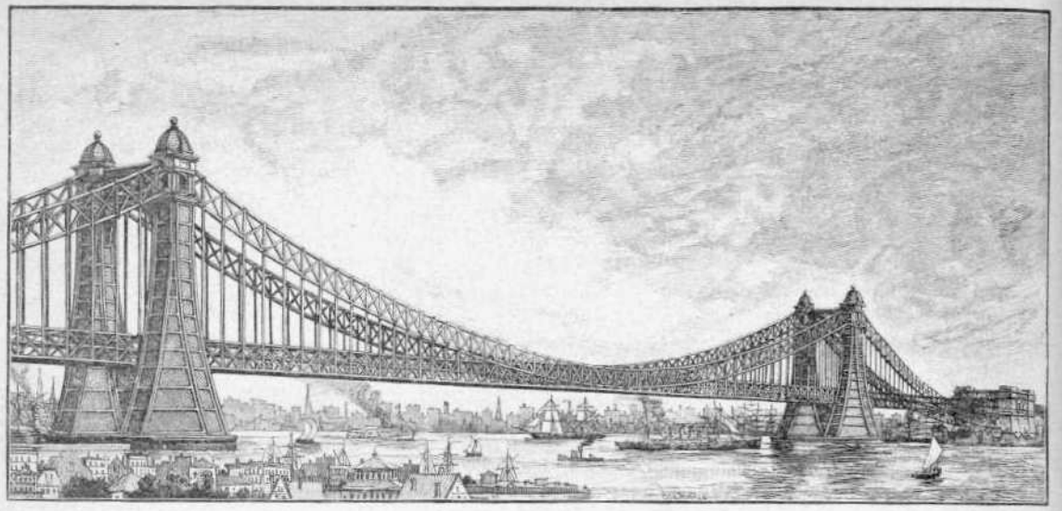

Η ΜΕΓΑΛΗ ΓΕΦΥΡΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

τὸν κατεδίκαζε. Ὁλόκληρος ἡ κοινωνία τῶν Ἀθηνῶν τὸν ἐστηλίτευεν ὡς ἀπατεῶνα ἀχαρακτήριστον. Ὁ βαρῶνος δὲν τὸν ἄφινε ἡσυχίαν μὲ τὰς σαρκαστικὰς παραινέσεις του.

— Δὲν εἶσαι ἄνθρωπος νὰ ζῇς χωρὶς ἐνασχόλησιν, ἔλεγε, ἡ φαντασία σου θέλει περιορισμόν. Δὲν ἔμαθες ἀκόμη τὴν τέχνην νὰ διασκεδάζῃς χωρὶς νὰ ἐνοχοποιῆσαι. Δὲν εἶναι καμμία ἀνάγκη οὔτε θῦμα νὰ γείνῃ κανείς, οὔτε θηρίον. Σὺ κατώρθωσες νὰ εἶσαι καὶ τὰ δύο μὲ αὐτὴν τὴν μικρὰν Ἀθηναίαν· πρῶτα τὸ ἕν καὶ ἔπειτα τὸ ἄλλο. Τώρα, μίαν μόνην συμβουλὴν ἔχω νὰ σοῦ δώσω : Πήγαινε εἰς τὸ Ρουπόλδεν-Κίρχεν. Πήγαινε νὰ μελετήσῃς ἐκεῖ ὅσα διδάγματα ἔλαβες ἐδῶ καὶ πάρε το ἀπόφασιν νὰ τελειοποιήσῃς τὴν ἀνατροφήν σου ὡς πρὸς τὰ τοῦ ὡραίου φύλου, καθὼς σοῦ εἶπα ἐξ ἀρχῆς. Περιορίζου μὲ τὰς ὑπανδρευμένας. Τὰς ἀνυπάνδρους ἀπόφευγέ τας μέχρις ὅτου ἀποφασίσῃς ὡρίμως καὶ φρονίμως νὰ πάρῃς γυναῖκα. Τότε δὲ κύτταξε νὰ τὴν ἐκλέξῃς ὅσον τὸ δυνατὸν ἀνόμοιόν σου. Ἐπὶ τοῦ παρόντος, τὸ καλλίτερον θὰ ἦτο νὰ ὑπάγῃς εἴτε εἰς τὴν Βιέννην εἴτε εἰς τὰ Παρίσια. Ἂν θέλῃς, εἰπέ μου νὰ μεταχειρισθῶ τὴν ἐπιρροήν μου διὰ νὰ σοῦ δοθῇ μία θέσις διπλωματικὴ ἢ εἰς τὸ ἕν μέρος, ἢ εἰς τὸ ἄλλο. Ἐνόσῳ μένεις χωρὶς ἐνασχόλησιν, δὲν ἠξεύρει κανεὶς τί ἄλλο ἠμπορεῖ πάλιν νὰ σοῦ συμβῇ.

Ἀλλ' αἱ φρόνιμοι συμβουλαὶ τοῦ πεπειραμένου διπλωμάτου ἐπῆγαν εἰς τὰ χαμένα.

Ἅμα τὸν ἀπέρριψεν ἡ Ἰναρίμη, ὁ Ροδόλφος ἐξῆλθε διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τῆς Ἀνδρομάχης, ἀλλ' ἀντὶ ν' ἀναβῇ διὰ τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημίας, ἔλαβε τὴν ἀντίθετον διεύθυνσιν. Ὑπείκων εἰς τὸ ἀκαταλόγιστον ἔνστικτον τὸ ὁποῖον τὸν ὡδήγει, εὑρέθη, χωρὶς καὶ αὐτὸς νὰ γνωρίζῃ πῶς, ἐνώπιον τῆς θύρας τῆς Φωτεινῆς.

Ἡ Πολυξένη ἤνοιξε τὴν θύραν. Ἀνέβη μηχανικῶς τὴν μαρμαρίνην κλίμακα καὶ ἐκτύπησεν ἐλαφρὰ τὴν θύραν. — Ἔμπρός, ἐξεφώνησεν ἡ Φωτεινή, καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ροδόλφος. Περικυκλωμένη ἡ Φωτεινὴ ἀπὸ τοὺς γάτους καὶ τοὺς σκύλους της, ἀνεγίνωσκεν ἐφημερίδα. Τὴν ἐπέταξε ἅμα τὸν εἶδε καὶ τοῦ ἔκαμε τόπον νὰ καθίσῃ εἰς τὸν καναπὲν πλησίον της.

— Λοιπόν ; ἠρώτησε.

— Εἶμαι πολὺ δυστυχής, Φωτεινή, εἶπεν ὁ Ροδόλφος προσηλόνων τὸ βλέμμα εἰς τὸ πάτωμα.

— Τὸ βλέπω ἀπὸ τὴν ὄψιν σου, φίλε μου.

— Φωτεινή, ἄφησέ με νὰ μείνω μαζῆ σου.

— Νὰ μείνῃς μαζῆ μου ; Τί διάβολον θέλεις νὰ 'πῇς.

— Ἐκεῖνο ποῦ σοῦ λέγω. Δὲν εὑρίσκω λόγους νὰ σοῦ εἰπῶ τί ὑποφέρω. Ἐβαρέθηκα ὅλους καὶ ὅλα ! Σὺ τοὐλάχιστον οὔτε ἐπικρίσεις θὰ μοῦ κάμῃς, οὔτε ἐπιπλήξεις. Ἡ ζωή σου δὲν ἦτο τόσον φρόνιμη ὥστε νὰ μοῦ καταδικάσῃς χωρὶς ἔλεος τὰς ἀνοησίας τῆς ἰδικῆς μου. Τὴν ἐκύτταξε μὲ βλέμμα ἀπογοητευμένον καὶ ὅμως ἠσθάνετο ὅτι τὸν εἶλκυε πρὸς αὐτὴν συμπάθεια ἀνέκφραστος καὶ ἡ μνήμη τῆς ἀλησμονήτου παλαιᾶς του κλίσεως.

— Ὦ ! Ὡς πρὸς τοῦτο δὲν καταδικάζω κανένα, ἐκτὸς τοὺς ὑποκριτὰς ὅσοι προφασίζονται τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν θρησκείαν. Τοὺς ἀνοήτους, τοὺς συμπαθῶ πολύ.

— Μὲ ἀγαπᾷς ὀλίγον, Φωτεινή ;

Ἔπνιγε τὴν φωνήν του ἡ συγκίνησις. Ἡ Φωτεινὴ τὸν ἐπλησίασε καὶ ἔθεσε τὴν χεῖρα εἰς τὸν ὦμόν του.

— Σὲ ἀγαπῶ φοβερά, ἀνόητέ μου ! Ἀλλὰ δὲν σοῦ τὸ εἶπα, νὰ μὴ σὲ μέλῃ ἂν σ' ἀγαπῶ ἢ ὄχι ;

Ὁ Ροδόλφος ἔκλινε πρὸς αὐτήν· ἐστήριξε τὴν

ΑΓΡΙΟΛΟΥΛΟΥΔΑ

κεφαλὴν εἰς τὸ στῆθός της καὶ ἐξερράγη εἰς κλαύματα καὶ ἀναστενάγματα.

— Μὴ κάμνῃς 'σὰν παιδί, ἔλεγεν ἡ Φωτεινή, προσπαθοῦσα νὰ τὸν σηκώσῃ ἀπὸ τὸ στῆθός της, ἀλλ' ἐκεῖνος τὴν ἔσφιγγε σπασμωδικῶς.

— Θὰ τελειώσῃς ; Τί εἶναι αὐτά ; Τί ἔπαθες ;

— Ὅλος ὁ κόσμος εἶναι ἐναντίον μου, ἐτραύλισε προσπαθῶν νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά του. Συχαίνομαι τὸν ἑαυτόν μου. Τὰ ἔκαμα ὅλα ἄνω κάτω ! Θέλω ν' ἀποθάνω !

— Καὶ διὰ τοῦτο ἦλθες νὰ μ' εὕρῃς, αἴ ; — Θέλεις νὰ ἰδῇς ἀπὸ τώρα τί εἶναι ἡ κόλασις, προτοῦ τὴν δοκιμάσῃς 'ς τὸν ἄλλον κόσμον.

— Θέλω νὰ μείνω μαζῆ σου. Ἂν μὲ διώξῃς, Φωτεινή, σοῦ ὁρκίζομαι ὅτι θὰ 'πάγω νὰ σκοτωθῶ.

— Δὲν θὰ εἶναι αὐτὸ τὸ χειρότερον.

— Δὲν θὰ εἶναι χειρότερον παρὰ νὰ μείνω μαζῆ σου ;

— Ὄχι. Ἐκεῖνο θὰ ἔχῃ ἐπίλογον μίαν κηδείαν, καὶ ἐτελείωσε, ἐνῷ τὸ ἄλλο . . . Δὲν συλλογίζεσαι τὰς συνεπείας του ;

— Θὰ κάμνωμεν μουσικὴν πολλήν. Πηγαίνωμεν εἰς τὴν Γαλλίαν, ἢ τὴν Ἀλγερίαν, νὰ λησμονήσω τὰς Ἀθήνας !

— Ὄχι, δὲν θὰ τὰς λησμονήσῃς. Δὲν λησμονεῖ κανεὶς παρὰ ἐὰν μεθᾷ καὶ μόνον ἐνόσῳ εἶναι μεθυσμένος.

— Πίνομεν λοιπὸν καὶ 'μεῖς, Φωτεινή !

— Ὄχι, ὄχι. Πήγαινε νὰ εὕρῃς αὐτὴν τὴν μικράν, πρὸς τὴν ὁποίαν ἐφέρθης τόσον ἄσχημα.

Στέγνωσε τὰ 'μάτια της· — εἶναι εὔμορφα καὶ δὲν θὰ σὲ δυσαρεστήσῃ αὐτὴ ἡ ἐνασχόλησις. Θὰ σὲ συγχωρήσῃ, ἂν τὴν καλοπιάσῃς. Τὴν ἐκακομεταχειρίσθηκα μίαν φοράν, ἀλλὰ δὲν τὴν συμπαθῶ ὀλιγώτερον διὰ τοῦτο. Εἰπέ της ὅτι μία γεροντοκόρη ποῦ σ' ἀγαπᾷ σ' ἔστειλε νὰ τὴν εὕρῃς.

— Δὲν εἶσαι γεροντοκόρη, Φωτεινή, ἀνέκραξεν ὁ Ροδόλφος. Δὲν ἐνοστιμεύετο νὰ τὴν ἀκούῃ λαλοῦσαν περὶ τῆς Ἀνδρομάχης. — Εἰπέ μου, ἐξηκολούθησε, μὲ θέλεις νὰ μείνω ; Μοῦ τὸ εἶπες ὅτι μ' ἀγαπᾷς.

— Ροδόλφε, εἶσαι ἀνόητος. Δὲν βλέπεις ὅτι προσπαθῶ νὰ σὲ σώσω ;

Ἠγέρθη καὶ ἐπεριπάτει ἄνω καὶ κάτω εἰς τὸ δωμάτιον μὲ τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν νώτων, σύννους, μὲ λάμψιν παράδοξον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Ἔπειτα, σταθεῖσα ἐνώπιον τοῦ Ροδόλφου :

— Πήγαινε, εἶπε. Ἐβαρέθηκα αὐτὴν τὴν ἱστορίαν.

— Δὲν πηγαίνω, Φωτεινή, τὸ ἀπεφάσισα. Θὰ μείνω μαζῆ σου. Λυπήσου με. Εἰπὲ ὅτι μὲ θέλεις.

— Ὄχι, διότι ἔπειτα δὲν θὰ ἠμπορῶ πλέον νὰ σὲ παραιτήσω. Πήγαινε τώρα καὶ σκέψου τὸ καλλίτερον. Θὰ φιλήσω τὸ γράμμα σου μὲ χαρὰν, ἂν μοῦ μηνύσῃς ὅτι ἐπῆγες πάλιν εἰς τὴν νέαν ἐκείνην.

— Αὐτὸ τὸ γράμμα δὲν θὰ τὸ λάβῃς ποτέ, ἀνέκραξεν ἀποφασιστικῶς ὁ Ροδόλφος.

— Δὲν ἠξεύρεις τί σοῦ γίνεται ! Ἠθέλησα νὰ σὲ σώσω . . . Καλά ! Ἀλλά, ἄκουσε τί σοῦ λέγω : Ὅταν μετανοήσῃς εἰς μίαν ἑβδομάδα, εἰς ἕνα μῆνα, εἰς ἕνα χρόνον, μὴ θυμώσῃς καὶ ἀνάψῃς ἐναντίον μου, μὴ ρίψῃς ἐπάνω μου τὴν ἀνοησίαν σου.

Ὁ Ροδόλφος ἐγέλασε πικρῶς καὶ ἐστήριξε τὸ μέτωπόν του εἰς τὴν χεῖρά της.

— Φωτεινή, παῖξέ μου τὴν Βαρκαρόλαν ἐκείνην.

Ἔσκυψε ἐκείνη, ἐρίλησε τὸ μέτωπον του, — καὶ τὰ χείλη των ἡνώθησαν. Ὁ πρῶτος ἀσπασμὸς τοῦ Ροδόλφου.

[Ἕπεται συνέχεια] *Κατὰ τὸ ἀγγλικὸν ὑπὸ Δ. Β.*

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ΑΙ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΠΝΥΚΑ ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ[1]

Μικρόν τι τμῆμα τῆς ὑποτιθεμένης δεξαμενῆς ἐκαθαρίσθη ἀπὸ τῶν χωμάτων, ἀλλ' ἡ ἐργασία αὕτη ἔφερεν εἰς ἄλλο ἢ τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα. Διότι τὸ ἀποκαλυφθὲν ἔδαφος ἐξ ἀμμοκονίας ποικιλλομένης ὑπὸ λιθαρίων ἐν σειραῖς κατ' ἴσας ἀποστάσεις τεταγμένων ἐν εἴδει ψηφιδωτοῦ ἀπεδείχθη ὡς τὸ δάπεδον δωματίου οἰκίας ἀρχαίας, ἥτις πολὺ βραδύτερον φαίνεται μετεσχηματίσθη εἰς δεξαμενήν. Ὥστε ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀποκλείεται πᾶσα συνάφεια τοῦ κτίσματος τούτου πρὸς τὴν ζητουμένην κρήνην. Ὁ παρὰ τὴν ἀρχαίαν ὁδὸν τοῖχος, ἀρχαιοτάτης ἀναμφιβόλως κατασκευῆς, ἐν τῷ μέσῳ ἀκριβῶς τοῦ ἐξ 27 μέτρων μήκους αὐτοῦ παρουσιάζει ἄνοιγμα, ὅπερ φαίνεται ὡς εἴσοδος πρὸς τὸ ἐν λόγῳ οἴκημα. Ἀλλ' εἶνε ἀδύνατον ἔτι νὰ ἐξενεχθῇ πιθανωτέρα τις ὑπόθεσις περὶ τοῦ ἀρχικοῦ αὐτοῦ προορισμοῦ, πρὶν ἢ καὶ ἄλλο τοῦ γηπέδου τμῆμα ἐκσκαφῇ. Προσωρινῶς δὲ διερευνᾷ ὁ κ. Δαῖρπφελδ τὸν μεταξὺ τῶν νῦν ἀνασκαφῶν καὶ τοῦ ἐπικειμένου βράχου τοῦ Ἀρείου πάγου χῶρον, ἀνασκάπτων ἐγκαρσίαν τάφρον μέχρι τοῦ ἀρχαίου ἐδάφους. Εὕρημά τι ὅμως ἄξιον λόγου καὶ ἐνταῦθα δὲν προῆλθεν ἔτι εἰς φῶς.

Ἡ ὑπομονὴ τοῦ Γερμανοῦ ἀρχαιοδίφου ὑφίσταται τοιουτοτρόπως δοκιμασίαν τινά, διότι αἱ πρῶται ἀπόπειραι κατ' ἀρχὰς ἀπεκάλυψαν τοσοῦτον σπουδαῖα λείψανα ἀρχαίων κτισμάτων, ὥστε εὐλόγως ἠδύνατό τις νὰ ἐλπίσῃ ὅτι ἐν ταχεῖ χρόνῳ ἐπιτυχία πλήρης ἔμελλε νὰ στέψῃ τὰς πρὸς ἕνα μόνον ὡρισμένον σκοπὸν ἀρξαμένας ἐργασίας. Ἐν τούτοις ἂν ἡ λύσις τοῦ κυριωτάτου ζητήματος ἀναβάλλεται εἰσέτι ὑπὸ τῆς τύχης, τὰ μέχρι τοῦδε ὅμως ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα εἶνε σπουδαία συμβολὴ εἰς διευκρίνησιν αὐτοῦ ἱκανήν. Ἡ ἀποκαλυφθεῖσα ἀρχαία ὁδὸς εἶνε αὐτὴ ἐκείνη, ἥτις ἐκ τῆς ἀρχαίας ἀγορᾶς ἀρχομένη μετ' ἐλαφρᾶς κλίσεως διὰ μεγάλης καμπῆς στρεφομένη πρὸς τὰς ἐσχάτως ὑπὸ τὴν πρὸς τὸ ἀστεροσκοπεῖον ὁδὸν κτισθείσας οἰκίας διευθύνεται ἔπειτα πρὸς ἀνατολάς, διατέμνουσα τὴν σημερινὴν ἁμαξιτήν, ἵνα ἀριστερόθεν αὐτῆς ἀνέλθῃ κατὰ μικρὸν πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν. Ἡ μεγάλη ὑπόνομος τῆς ὁδοῦ δεικνύει καὶ τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς ἀκριβῶς. Ἐπειδὴ δὲ οὔτε δύο τοιαῦται πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν ὁδοὶ ἦσαν ἀναγκαῖαι οὔτε ἐν τῷ στενῷ καὶ ἀνωφερεῖ χώρῳ δύο ἠδύναντο νὰ χαραχθῶσιν, ἡ νῦν ἀποκαλυφθεῖσα βεβαίως ἦτο ἡ ἐπίσημος ἐκείνη, ἣν ἀρχαῖοι συγγραφεῖς περιγράφουσιν ὡς μακρὰν μέν, ἀλλὰ λείαν καὶ ὁμαλήν, ἣν ἡ τῶν Παναθηναίων πομπὴ ἀνήρχετο, ἀπὸ τοῦ Κεραμεικοῦ καὶ τῆς ἀγορᾶς ὁρμωμένη. Ἐξ ἑτέρου τὰ παρὰ τὴν ὁδὸν ταύτην ἀποκαλυφθέντα λείψανα τῶν ἐρειπίων οἰκιῶν μαρτυροῦσιν ὅτι ἀρχαιότατα ὁ χῶρος ἅπας ἐνταῦθα ἦτο κατῳκημένος, τοιοῦτος δὲ ἀναμφιβόλως διὰ τῶν αἰώνων καὶ μέχρις ἐσχάτων παρέμεινε. Ἡ καθαρισθεῖσα ὁδὸς δεικνύει ἀλλεπάλληλα στρώματα ἐδάφους ἑκάστοτε νέου κατὰ μεγάλα χρονικὰ διαστήματα ἐπὶ τοῦ ὑποκειμένου σχηματισθέντος, αὐτὴ ἡ κεντρικὴ μεγάλη ὑπόνομος ἐκτίσθη ἀμέσως ἐπὶ τοῦ παλαιοτάτου ἐδάφους, ἐπὶ ὑψηλοῦ δὲ ἤδη στρώματος κρύπτονται ὀχετοὶ καὶ ὑδραγωγοὶ σωλῆνες πήλινοι Βυζαντινῶν χρόνων καὶ τὸ ὑπερκείμενον μόλις χῶμα, ὄχι πολὺ βαθύ . . . , κρύπτει τὰ ὀστᾶ τῶν ὑπὸ τὴν δουλείαν γεννηθέντων καὶ ἀποθανόντων πατέρων ἡμῶν.

Πλὴν τῶν παρὰ τὸ Δίπυλον πρὸ χρόνων γενομένων ἀνασκαφῶν δὲν γνωρίζομεν ἂν ἄλλαι ἐπεχειρήθησάν ποτε πρὸς διαφώτισιν ζητημάτων τῆς τοπογραφίας τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν τοσοῦτον σπουδαῖαι, ὅσον αἱ παροῦσαι εἶνε. Ἂν καὶ εἰς ὀλίγον χῶρον περιωρίσθησαν καὶ οὐχὶ μετὰ μεγάλων πόρων ἐπεχειρήθησαν, σκοπὸν ὅμως ἔχουσι τὴν διάλυσιν προλήψεων ἀρχαιολογικῶν, καθ' ὧν σήμερον οὐδὲν ἰσχύει καὶ ἡ πειστικωτάτη θεωρητικὴ ἐναντία ἀπόδειξις. Ἂν καὶ εἰς τοῦτο ἀποδειχθῇ ὁ κ. Δαῖρπφελδ δίκαιον ἔχων, θὰ μεταταπῇ ἀποτόμως ὅλος ὁ ροῦς τῆς μέχρι τοῦδε τοπογραφικῆς ἐν Ἀθήναις ἐρεύνης καὶ τίς οἶδε ποίαν ὤθησιν θὰ λάβῃ αὕτη, ἐκ τῆς μιᾶς ταύτης ἐπιτυχίας εἰς ἄλλην καὶ αὖθις ἄλλην κατ' ἀνάγκην προαγομένη. Διότι σειρὰ ὅλη προβλημάτων τοπογραφικῶν δι' ἑνὸς μόνον κρίκου συνέχεται πρὸς τὸ ζήτημα, ἂν ἡ Ἐννεάκρουνος ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ Ἰλισοῦ μᾶλλον παρὰ τὸ Ὀλυμπιεῖον ἐν τῇ σημερινῇ Καλλιρρόῃ πρέπει νὰ ζητηθῇ ἢ παρὰ τὴν Πνύκα καὶ ἐγγὺς τοῦ κέντρου τοῦ παλαιοῦ ἄστεως ἐπ' ἀρχαιοτέρας τινὸς Καλλιρρόης πηγῆς, ἧς τὸ ὄνομα ἤδη κατὰ τὸν πέμπτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα εἶχεν ἐκλίπῃ.

Μαρτυρίαι τινές, τὰς ὁποίας βεβαίως δὲν δύναταί τις ν' ἀκολουθήσῃ ἀνεξελέγκτως, αἵτινες ὅμως δὲν εἶνε καὶ προσοχῆς ἀνάξιαι, φαίνεται ὅτι δικαιολογοῦσι τὴν γνώμην τῶν μεταθετόντων τὴν Ἐννεάκρουνον εἰς τὴν παλαιὰν πάντως Καλλιρρόην τοῦ Ἰλισοῦ. Ὁ Ἡρόδοτος ἤδη ἀφηγεῖται (IV 137) : «αὐτοὶ Ἀθηναῖοι λέγουσι . . . φοιτᾶν γὰρ ἀεὶ τὰς φορετέρας θυγατέρας ἐπ' ὕδωρ ἐπὶ τὴν Ἐννεάκρουνον . . . ὅκως δὲ ἔλθοιεν αὗται, τοὺς Πελασγοὺς (κατοικημένους ὑπὸ τῷ Ὑμησσῷ)... βιᾶσθαί φεας» — καὶ ὁ συσχετισμὸς τοῦ γεγονότος τούτου πρὸς ἀνθρώπους ἐκ τῶν ὑπὲρ τὸν Ἰλισὸν χωρίων ἐνεδρεύοντας ἐμβάλλει εἰς σκέψεις, μήπως ὁ Ἡρόδοτος ὄντως τὴν Ἐννεάκρουνον πρὸς τοῦτο τὸ μέρος μάλιστα γνωρίζῃ κειμένην. Ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ φέρεται : «Ἐννεάκρουνος· κρήνη Ἀθήνησι παρὰ τὸν Ἰλισσὸν ἡ πρότερον Καλλιρρόη ἔσκε. Πολύζηλος Δημοτυνδάρεω δὲ (ἀπόσπασμα κωμικοῦ) «ἵξει πρὸς Ἐννεάκρουνον, εὔυδρον τόπον». Καὶ ἄλλως συναρῶς ἀναφέρονται ὁ Ἰλισὸς καὶ ἡ Ἐννεάκρουνος, ὡς τοῦ κωμικοῦ οἱ λόγοι μαρτυροῦσι : «Ἄναξ Ἄπολλον, τῶν ἐπῶν τῶν ῥευμάτων, καναχοῦσι πηγαί, δωδεκάκρουνον τὸ στόμα, Ἰλισὸς ἐν τῇ φάρυγι.» Καὶ ἄλλαι μαρτυρίαι δίδουσιν ἀφορμὴν εἰς σκέψιν, ὡς ἡ τοῦ Ἱεροκλέους π. χ., ὅστις λέγει : «Ταραντῖνος δὲ ἱστορεῖ τὸν τοῦ Διὸς νεὼν κατασκευάζοντας Ἀθηναίους, Ἐννεακρούνου πλησίον, εἰσελαθῆναι ψηφισάσθαι τὰ ἐκ τῆς Ἀττικῆς εἰς τὸ ἄστυ ζεύγη ἅπαντα», διότι ὁ τοῦ Διὸς νεὼς φαίνεται ὅτι εἶνε τὸ Ὀλυμπιεῖον, ἂν δὲν ὑπόκειται σφάλμα τι ἐνταῦθα περὶ τοῦ ναοῦ ἢ δὲν εἶνε ἄκαιρος προσθήκη τὸ Ἐννεακρούνου πλησίον· καὶ ἡ τοῦ Πλινίου ἐπίσης (31, 3, 28) ὅτι τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐννεακρούνου τὸ ὕδωρ nimbosa aestate εἶνε ψυχρότερον ἢ τὸ τοῦ ῥρέατος ἐν τῷ τοῦ Διὸς κήπῳ, ὅπου ὁμοίως φαίνεται ὅτι συγκρίνονται δύο ἐγγὺς ἀλλήλων εὑρισκόμενα ὕδατα καὶ δὴ λόγος γίνεται περὶ τοῦ Ὀλυμπιείου ὡς ἐγγύταται τῆς Ἐννεακρούνου κειμένου[1].

Ἀλλὰ πλεῖστα ἄλλα πάλιν φαίνονται τοῦ ἐναντίου ἀποδεικτικά. Αὐτὸς ὁ Πλίνιος ἀριθμῶν τὰς ἐν Ἀττικῇ πηγὰς ἀναφέρει «Καλλιρρόην Ἐννεάκρουνον», διαστέλλων μᾶλλον αὐτὰς ἢ τὴν δευτέραν ὡς δεύτερον ὄνομα τῆς πρώτης ἀναφέρων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀκριβέστατος καὶ σύγχρονος Θουκυδίδης (ἐν Β' βιβλίῳ κεφ. 15) ῥητῶς μαρτυρεῖ ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ἤδη ἀπὸ τῶν Πεισιστρατιδῶν Ἐννεάκρουνος ὠνομάζετο ἡ πρώην Καλλιρρόη πηγή, ὀφείλομεν νὰ δεχθῶμεν ὅτι σὺν τῇ ἐπικρατήσει τοῦ νέου ὀνόματος τὸ παλαιὸν ὅλως ἐξέλιπε, διὸ ἀδύνατον ἦτο πλέον ἐν ὑστέροις χρόνοις ἀμφότερα τὰ ὀνόματα παραλλήλως νὰ ζῶσιν εἰς τὸ στόμα τῶν ἀνθρώπων. Τὸ παρὰ Πλάτωνι ἑπομένως ἐν Ἀξιόχῳ (364 A) λεγόμενον : «ἐξιόντι μοι ἐς Κυνόσαργες καὶ γενομένῳ μοι κατὰ Ἰλισόν . . . Κλεινίαν ὁρῶ τὸν Ἀξιόχου θέοντα ἐπὶ Καλλιρρόην» δὲν δηλοῖ τὴν Ἐννεάκρουνον, ἀλλ' ἄλλην πηγὴν ὁμωνυμοῦσαν τῷ παλαιῷ ταύτης ὀνόματι, διὸ οὐδὲν ἀποδεικνύουσι τὰ παρὰ τῶν μεταγενεστέρων ἐξ ἀναγνώσεως τοῦ Θουκυδίδου παραληφθέντα περὶ ταυτίσεως τῆς Ἐννεακρούνου πρὸς τὴν ἄλλην ταύτην καὶ ἐπὶ Πλάτωνος ἔτι καὶ μετὰ ταῦτα καὶ νῦν οὕτω λεγομένην Καλλιρρόην, τὴν ἐν τῷ Ἰλισῷ. Τότε δὲ καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ περιηγητοῦ Παυσανίου ἐν Ἀττικῶν κεφ. 14 λεγόμενα περὶ τῆς Ἐννεακρούνου (τὸ ὄνομα Καλλιρρόη οὗτος οὐδὲμνημονεύει ὅλως), ὡς οὐ μακρὰν τῆς ἀγορᾶς κειμένης καὶ ἀμέσως ὑπὸ τὸ Ἐλευσίνιον, καλῶς νοοῦνται οὐδὲ ἄπορα καὶ ἄπιστα δύνανται νὰ φανῶσι.

Ὁ δὲ κ. Δαῖρπφελδ καὶ ἐπ' ἄλλα τὴν προσοχὴν τρέπει, τῆς αὐτῆς γνώμης ἀποδεικτικά, ἐξ ὧν τὰ ἑξῆς πάντη ὀρθὰ φαίνονται. Τὸ ἐν τῇ νῦν Καλλιρρόῃ ἐκ τῆς ὑπερθεν κοίτης τοῦ Ἰλισοῦ διὰ τῶν κατωτέρων τοῦ βράχου στρωμάτων διεισδύον ὕδωρ δὲν εἶνε, νομίζω, ἄριστον πρὸς πόσιν· ἂν ὅμως οἱ Πεισιστρατίδαι μετωχέτευσαν εἰς αὐτὴν μακρόθεν δι' ὑδραγωγείου ἀρθονώτερον καὶ καλλίτερον ὕδωρ, τότε ἄπορον διατί δὲν παρε-

1 Ἴδε σελ. 318.

1. Τὰ σχετικὰ χωρία εἶνε πάντα συνειλεγμένα ἐν τῷ νεωτάτῳ βιβλίῳ τοῦ Κουρτίου die Stadtgeschichte von Athen.

ξέτειναν πολὺ κατωτέρω καὶ δυτικῶς τοῦ Ὀλυμπιείου τὸν ἀγωγὸν τοῦτον ἵνα εἰς πολὺ καταλληλοτέραν καὶ ἐντὸς τοῦ ἄστεως κειμένην θέσιν (ἐγγὺς π. χ. τοῦ νῦν στρατιωτικοῦ νοσοκομείου ὑπὸ τὸ Διονύσου θέατρον) κτίσωσι τὴν θαυμαστὴν κρήνην των. Ἄλλως ἔπραττον οἱ τύραννοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ἀλλαχοῦ τε καὶ ἐν Σάμῳ π. χ. μεγάλαι δυσχέρειαι κατενικήθησαν ἵνα κοσμηθῇ αὐτὴ ἡ ἀγορὰ διὰ κρηνῶν καὶ ἄρθονον ὕδωρ διοχετευθῇ εἰς αὐτὸ τὸ κέντρον τοῦ ἄστεως. Τοιοῦτον δὲ μόνον ἔργον ἦτο ὄντως τυραννικὸν καὶ ἄξιον νὰ παραδοθῇ ὑπὸ τῶν συγγραφέων εἰς τὰς μεταγενεστέρας γενεάς.

Ἀνεξήγητος ὅμως θὰ καθίστατο ἡ ὕπαρξις τοῦ ἀρχαιοτάτου παρὰ τὸν νῦν ἀνασκαπτόμενον χῶρον ἀνακαλυφθέντος μεγάλου ὑδραγωγείου, ἂν δὲν ἐδεχόμεθα ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους ἐκείνους χρόνους τῆς τῶν Ἀθηνῶν ἱστορίας ὕδωρ ἄφθονον μετηνέχθη εἰς κρήνην τινὰ ἀκριβῶς ἐνταῦθά που κειμένην καὶ ἥτις δὲν δύναται νὰ εἶνε διάφορος τῆς μόνης ἐκείνης καὶ περιωνύμου τοῦ ἄστεως κρήνης, τῆς Ἐννεακρούνου. Πρὸ ἐτῶν ἤδη ὁ ἀρχιτέκτων κ. Τσίλλερ, ὁ πρῶτος ἄνευ φιλολογικῶν προλήψεων τὰ σωζόμενα ὑδραγωγεῖα τῆς παλαιᾶς πόλεως κατὰ τὸ δυνατὸν ἐρευνήσας, παρετήρησε καὶ ἐν ταῖς Ἀνακοινώσεσι τοῦ Γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου ἐξέθηκε (Mittheilungen τοῦ 1878) ὅτι τὸν βασιλικὸν κῆπον διέρχεται μέγα ὑδραγωγεῖον, ὅπερ αὐτὸς μέχρι περίπου τῆς Ρωσσικῆς ἐκκλησίας παρηκολούθησε. Ὁ δὲ κ. Δαϊρπρελδ ὑπὸ τὴν μεσημβρινὴν κλιτὺν τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ὑπὲρ τὸ Διονύσου θέατρον ἀνεκάλυψε δι' ἀρχαίου τετραγωνικοῦ φρέατος, ἀποκαλυφθέντος ἐκεῖ εἰς βάθος 15 μέτρων, ὕδωρ πολὺ διερχόμενον προφανῶς δι' ὑδραγωγείου, διότι τοσοῦτον ποσὸν δὲν δύναται νὰ συναχθῇ ἐκεῖ ἐκ τῶν κατασταλαγμάτων τῆς Ἀκροπόλεως ἐξ ὑπονόμων φλεβίων. Καὶ διὰ τῆς ὀρχήστρας δὲ τοῦ θεάτρου τοῦ Ἡρώδου διέρχεται ὑπόγειον ὑδραγωγεῖον, ἐν ᾧ ὑπάρχει ἔτι ὕδωρ. Ἐπειδὴ δὲ ὀλίγον ἀπωτέρω παρὰ τὴν ἀμαξιτὴν καὶ ἀπέναντι τοῦ βράχου τῆς Πνυκὸς ἀνεκαλύφθη ὁμοίως τὸ μνημονευθὲν μέγα ὑδραγωγεῖον, τί δύναται νὰ θεωρηθῇ πιθανώτερον ἢ ὅτι πρὸς τοῦτο τὸ μέρος μετωχετεύθη τὸ ὕδωρ, ὅπερ ἀπὸ τῆς ὑψηλοτέρας τοῦ Ἰλισοῦ κοιλάδος περισυναγόμενον καὶ διὰ τοῦ βασιλικοῦ κήπου διερχόμενον μέχρι σήμερον φαίνεται ὅτι κατέργεται ἕως τοῦ θεάτρου τοὐλάχιστον τοῦ Ἡρώδου. Παρὰ τὴν ἀμαξιτὴν κεῖται μόλις ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ νῦν ἐδάφους τὸ ὑδραγωγεῖον, ὀλίγον δὲ ὀπίσω ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης εἶνε κατεστραμμένον, ὡς παρετηρήθη νῦν ἀνασκαρέντων ἐκεῖ δύο βόθρων πρὸς δοκιμήν. Ἔτι ἐγγύτερον ὅμως πρὸς τὴν ἐπὶ τὴν Ἀκρόπολιν διακλαδιζομένην ὁδὸν πρέπει νὰ κεῖται εἰς βάθος μέγα καὶ ἐκεῖ σώζεται πιθανῶς ἄθικτον, πολὺ δὲ μᾶλλον ἔτι περαιτέρω ὑπὸ τὸν Μ βράχον τῆς Ἀκροπόλεως. Ὑπὸ τοσοῦτον δὲ βάθος διερχόμενον ὄχι μόνον δυσκόλως ἠδύνατο νὰ εὑρεθῇ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ καὶ νὰ καταστραφῇ, ἀλλὰ καὶ συνῆγε πάντα τὰ ἐκ τῶν πέριξ συρρέοντα εἰς αὐτὸ ὕδατα, ἀμέσως δὲ ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν ἐν πολιορκίᾳ παρεῖχεν ἀκινδύνως ὕδωρ ἄφθονον εἰς τοὺς ἐν αὐτῇ κεκλεισμένους. Ἡ οἰκοδομία αὐτοῦ εἶνε στερεωτάτη καὶ καλλίστη, συγκειμένη ἐκ τοιχωμάτων ὀγκωδῶν λίθων πειραϊκῶν (τὸ ἐπὶ Πεισιστρατιδῶν σύνηθες ὑλικὸν οἰκοδομίας ἀντὶ τοῦ μετέπειτα πεντελησίου μαρμάρου) καὶ ἐπιστεγαζομένη ὑπὸ λίθων ὁμοίων. Ἐλευθέρως ἐντὸς τοῦ μεγάλου τούτου ἀγωγοῦ δύναται νὰ βαδίσῃ ἄνθρωπος.

Αἱ Ἀθῆναι ἐπὶ Περικλέους καὶ κατὰ τοὺς ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου χρόνους βεβαίως ἀπέκτησαν ἐπαρκῆ ὕδατα, ἀφοῦ καὶ βαλανεῖα πολλὰ εἶχεν ἡ πόλις. Ὁ ἀστρονόμος Μέτων «ὁ τὰς κρήνας ἄγων» (κατασκευαστὴς ὑδραγωγείων) ὡς τὸν ὠνόμασαν οἱ κωμικοί, ἐφρόντισε κατὰ τὸ 414 περὶ τοῦ φρέατα μόνον ἔχοντος πρότερον Πειραιῶς, πάντως δὲ καὶ αἱ Ἀθῆναι ὠφελήθησαν ἐξ αὐτοῦ. Καὶ ἐπὶ Θεμιστοκλέους ἔτι πρέπει νὰ ὑπῆρχον ὑδραγωγεῖα, δύο π.χ. δεξαμεναὶ ἑκατέρωθεν τοῦ Διπύλου ἐντὸς καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ ἐπληροῦντο ὑπὸ ποσίμου ὕδατος, ὡς δεικνύουσιν ἔτι οἱ σωζόμενοι λίθινοι ὀχετοί, πρὸς ποτισμὸν τῶν ζώων ἰδίως καὶ πρὸς ἄλλας χρήσεις. Ὁ Θεμιστοκλῆς μάλιστα εἰργάσθη φαίνεται καὶ ὑπὲρ τούτου, διότι ὁ Πλούταρχος παραδίδει ἐν βίῳ αὐτοῦ ὅτι φυγὰς ὢν ἐν τῷ Περσικῷ κράτει, περιεργαζόμενος τὰ ἐν Σάρδεσι εἶδε τὴν ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐκεῖσε μετενεχθεῖσαν «ὑδροφόρον κόρην χαλκῆν, μέγεθος δίπηχυν, ἣν αὐτός, ὅτε τῶν Ἀθήνησιν ὑδάτων ἐπιστάτης ἦν, ἑλὼν τοὺς ὑφαιρουμένους τὸ ὕδωρ καὶ παροχετεύοντας ἀνέθηκεν ἐκ τῆς ζημίας ποιησάμενος». Πηγαὶ δὲ καθόλου καὶ ἄλλαι ἦσαν περὶ τὰς Ἀθήνας· ὁ Πλάτων ὀνομάζει μίαν ἐν Φαίδρῳ (230 B) «ἥ τε αὖ πηγὴ χαριεστάτη ὑπὸ τῆς πλατάνου ῥεῖ μάλα ψυχροῦ ὕδατος» ἐν τῷ Ἰλισῷ κειμένην· πλησίον τοῦ Λυκείου ἦσαν ἄλλαι πηγαὶ καθαροῦ καὶ ποσίμου ὕδατος λέγει ὁ Στράβων, ὅστις προσθέτει ὅτι «πρότερον καὶ κρήνη κατεσκεύαστό τις πλησίον πολλοῦ καὶ καλοῦ ὕδατος»· καὶ ἡ Πάνοπος κρήνη ἦτο κατά τινα πυλίδα τοῦ βορείου τείχους καὶ ἄλλαι βεβαίως ἄλλαχοῦ. Ἀλλ' ἡ σπουδαιοτάτη κρήνη τῶν Ἀθηνῶν ἦτο καὶ ἐπὶ Παυσανίου ἔτι (περὶ τὸ 160 μετὰ Χρ.) ἡ Ἐννεάκρουνος, ἡ μόνη μάλιστα τοῦ ἄστεως, ὡς αὐτὸς οὗτος μαρτυρεῖ.

ΓΕΩΡ. ΣΩΤΗΡΙΑΔΗΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ
ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΚΑΣΤΡΟΥ ΝΑΞΙΑΣ

Ἡ νῆσος Νάξος διῃρεῖτο ἐπὶ Τουρκοκρατίας εἰς τρεῖς κοινότητας· τὴν τοῦ Κάστρου, Μπούργου καὶ Χωρίων. Καὶ ἡ μὲν κοινότης Κάστρου ἀπετελεῖτο ἐκ τῶν ἐν τῷ Ἐνετικῷ φρουρίῳ οἰκούντων Καθολικῶν τῆς νήσου καὶ τῶν κατοίκων Ἀνατολικῶν τῆς συνοικίας Νεοχωρίου, ἡ τοῦ Μπούργου ἐκ τῶν πέριξ τοῦ ἀνωτέρω φρουρίου συνοικισθέντων Ἀνατολικῶν, ἡ δὲ τῶν Χωρίων, ἥτις περιελάμβανεν ἅπαντα τῆς Νάξου τὰ χωρία, ἐκ τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου. Εἰς τὰς τρεῖς δὲ ταύτας κοινότητας διενέμοντο κατ' ἀναλογίαν οἱ ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως ἐπιβαλλόμενοι φόροι.

Τὸ Νεοχώριον, ἐγγύτατα τῷ Κάστρῳ κείμενον, ὑπήγετο, ὡς προείπομεν, εἰς τὴν κοινότητα αὐτοῦ· ἀλλ' ἐριζόντων τῶν Νεοχωριτῶν καὶ Καστρινῶν κατὰ τὴν γενομένην τῶν φόρων ἀναλογίαν, ἐχωρίσθησαν τὰ δύο κοινὰ κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος [1]. Μικρὸν δὲ μετὰ ταῦτα, ἤτοι τῇ 15 Ἰουλίου 1801, προσηρτήθη τὸ Νεοχώριον οἰκειοθελῶς εἰς τὴν κοινότητα Μπούργου διὰ πράξεως τῶν προκρίτων ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἅτινα καὶ συνεφώνησαν νὰ προσαγορεύωνται διὰ τοῦ κοινοῦ ὀνόματος «Κοινὸν τῶν Ῥωμαίων τῆς χώρας Νάξου».

Ἡ διοίκησις τοῦ Κάστρου καὶ τῶν ἄλλων κοινοτήτων τῆς νήσου ἐπὶ τουρκοκρατίας, δὲν διευκρινίσθη εἰσέτι· τοῦτο δὲ προέρχεται ἐλλείψει τῶν σχετικῶν πηγῶν, δι' ὃ οἱ περὶ ταύτης γράψαντες, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ φθάσωσιν εἰς βέβαιόν τι συμπέρασμα. Οἱ Τοῦρκοι πολὺ ὀλίγον ἀνεμιγνύοντο εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τῶν Ἑλληνικῶν κοινοτήτων. Ἀνεπτύχθησαν ὅθεν, γράφει ὁ κύριος Ἐμμανουὴλ Σ. Λυκούδης, ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ, καὶ οἱ κατὰ τόπους ὑπόδουλοι Ἕλληνες, ἠδυνήθησαν ἐν τῇ διαρρυθμίσει τῶν κοινοτικῶν αὐτῶν πραγμάτων νὰ ἔχωσι μόνον ὁδηγὸν τὰς παραδόσεις καὶ συνηθείας αὐτῶν, πρᾶγμα δυσχερὲς ἐπὶ τῆς Ἐνετοκρατίας, καθ' ἣν ἡ κυρίαρχος ἐπενέβαινε κανονιστικῶς ἐπιλαμβανομένη καὶ τῶν ἐσχάτων λεπτομερειῶν ἐν τῇ ὀργανώσει τῶν κοινοτήτων. — Καὶ οἱ μὲν ἄγραφοι καὶ ποικίλοι ὀργανισμοὶ τῶν ἐπὶ τουρκοκρατίας ἑλληνικῶν κοινοτήτων ἐπλεονέκτουν κατὰ τοῦτο· ἀλλ' ὁ σύγχρονος ἐρευνητὴς δὲν εὑρίσκεται, ὡς πρὸς ταύτας, ἐν πλήρει φωτί· διότι ἐλλείπουσι τὰ στοιχεῖα ἀκριβῶν εἰδήσεων περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐξελέγοντο ἑκασταχοῦ καὶ ἐλειτούργουν αἱ αἱρεταὶ αὐτῶν ἀρχαί· τὰ δὲ τυχὸν ὑπάρχοντα εἶναι ἐγκατεσπαρμένα ἐν ὁδοιπορικοῖς καὶ περιηγήσεσι ξένων, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, οὐχὶ δὲ πάντοτε ἀξιοπίστων [2].

Ἐκ τῶν παρ' ἐμοὶ ἀποκειμένων ἐγγράφων διαλευκαίνονταί τινα ἀντικείμενα τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὅλα. Ἴσως διὰ τοῦ χρόνου δυνηθῶ νὰ διαλευκάνω τὸ σπουδαῖον αὐτὸ ζήτημα τῆς ἐπὶ Τούρκων κοινοτικῆς διοικήσεως τῶν νήσων καὶ ἰδίως τῶν ἐν Νάξῳ κοινοτήτων.

Σήμερον, ἀρκοῦμαι εἰς τὸ νὰ δημοσιεύσω τὸ κατωτέρω ἔγγραφον τῶν προϋχόντων τοῦ Κάστρου, περὶ τῆς διοικητικῆς ὀργανώσεως τῆς αὐτῆς κοινότητος, ὅπερ ἂν καὶ τῶν τελευταίων τῆς δουλείας χρόνων, ὅμως ἀρκούντως χαρακτηρίζει τὴν κατάστασιν τῶν τότε κοινοτικῶν πραγμάτων τῶν νήσων.

Τὸ ἔγγραφον τοῦτο δημοσιεύω μετὰ τῶν ἀνορθογραφιῶν, ἀπαραλλάκτως ὡς ἔχει τὸ παρ' ἐμοὶ ἀποκείμενον πρωτότυπον, ὅπερ φέρει ἄνωθεν καὶ τὴν σφραγῖδα τῆς κοινότητος Κάστρου ἧς πανομοιότυπον παρατίθημι ὧδε σὺν τῷ ἐγγράφῳ :

Ναξία 1818.
μαΐου 10. ἔ: ν.

Ὁ πολυέσπλαγχνος θεὸς μὴν ἔχωντάς μας ἀκόμι ἀπαραιτημένους ἐρώτησε τὸν τρυφερόν μας καὶ ζηλωτὴν ποιμένα τὸν Ἐκκλαμπρότατον καὶ αἰδεσιμότατον Μονσινιὸρ Ἀνδρέα Βεγγέτη [1], νὰ ἐπιμεληθῇ νὰ κάμῃ νὰ ἔρθῃ εἰς τὴν πατρίδαν μας διὰ νὰ μᾶς δώσῃ ταῖς ἅγιαις ἄσκισες ὁ περιβόητος καὶ ζηλωτὴς ἀσκητὴς ὁ αἰδέσιμος πάτερ Φραντζίσκος Φράνκο ἐκ τῆς συντρωφίας τοῦ Ἰησοῦ, ὅστις τόρα τρεῖς μήναις ὁποῦ ἐδῶ εὑρίσκεται δὲν ἔπαυσε νὰ μᾶς παρακινᾶ εἰς τὴν μετάνειαν μὲ ταῖς εὐαγγελικαῖς τοῦ νουθεσίαις καὶ θεάρεσταις μελέταις, θυσιάζωντας μερονυκτὴς ὁλάκαιρον τὸν ἑαυτόν τοῦ εἰς τοὺς κόπους καὶ ὑδρώτας, διὰ τὴν μοναχὴν δόξαν τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὸν σωσμὸν τῶν ψυχῶν μας. Ἐλπίζωντας λοιπὸν ὅτι ἐμεταστραφίκαμεν καὶ ἐδιορθοθίκαμεν ἀπὸ ὅλα μας τὰ λυψίματα ὁποῦ ὥς ἄνθρωποι ἀχαμνοὶ με τυφλώτιτα ἐπράξαμεν. καὶ θαῤῥευόμενοι ὅτι βλέπωντας καὶ γνωρίζωντας ὁ παντελεήμων θεὸς τὴν μεταστροφὴν τῆς καρδίας μας, καὶ τὴν στερεὰν ἀπόφασιν νὰ μὴν ξαναπαίσομεν πλέον εἰς τὰ ἀπερασμένα μας σφάλματα, ἐδεβαίωσεν εἰς τὸν οὐρανὸν τὴν συγχώρισην ὁποῦ οἱ ἅγιοι τοῦ ὑπιρέταις ἐδῶ μᾶς ἔδωσαν εἰς ἐτοῦτον τὸν εὐτυχισμένον καιρόν. Τόρα πεφωτισμένοι ἀπὸ τὸ πανάγιον πνεῦμα ἀποφασίσαμεν νὰ βάλομεν μία παντοτινὴ διόρθωσιν καὶ εἰς τᾶς σωματικάς μᾶς ὑποθέσεις, ἤλαδὴ εἰς τὸ κοινὸν μᾶς μέρος, διὰ τοῦ ὁποῖου ταῖς διαφοραῖς καὶ ποντίλια δὲν ἀπολαύσαμεν ἕως τὴν σήμερον παρὰ χαίμὸν τῆς ψυχῆς μας, καὶ ἀφανισμὸν τοῦ πουγκιοῦ μας. ὅθεν ὁμοφόνως καὶ μὲ καθαρὰν συνήδεισιν ἀποφασίζομεν

(1) Περὶ τῆς διαμάχης ταύτης τῶν ἐν Νάξῳ Καστρινῶν καὶ Νεοχωριτῶν, ἔγραψεν ἐν ἐκτάσει ὁ ἐν Σύρῳ μεσαιωνοδίφης κ. Περικλῆς Γ. Ζερλέντης ἐν τῷ Παρνασσῷ. Τόμ. ΙΑ'. σελ 409-427.

(2) Ἐκλογ. κῶδιξ, σελ. 32.

(1) Διετέλεσεν Ἀρχιεπίσκοπος τῶν ἐν Νάξῳ Καθολικῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1814—1838. Ἴδε Dugit, Naxos et les établissements Latins de l' archipel, p. 328.

νὰ βαστάξομεν στερεὸν καὶ ἀμετάλακτον τὸ ἡλικρινέστατον ἐτοῦτο σύστημα ὡς φαίνεται εἰς τὰ ἄρθρα ὁποῦ ἀκολουθοῦσι τά ὁποῖα δὲν κοιτάζουσι παρὰ τὴν πρόβλεψιν καὶ διαφύλαξιν τῆς εἰρήνης καὶ ἕνωσις ἐτοῦτης τῆς Κοινότης.

πρῶτον. Ἐκκλέγομεν, ὀνοματίζομεν, καὶ διορίζομεν διὰ συμβουλατόρους καὶ διοικηταίς τοῦ Κοινοῦ, ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ διὰ παντα τοὺς αὐθέντες φραντζεσκο σομμαρίπα τρανό, βαρθολομαίο βιτζερά, Ἱερόνιμο μπαρότζι, γερμάνος σομμαρίπας ὥς πλέον ἡλικιομένους ἀπὸ τοὺς ἄλλους, καὶ πλέον πρακτικοὺς εἰς τᾶς ὑποθέσεις τοῦ Κοινοῦ διὰ νὰ φροντίζουσι πάντοτες καὶ νὰ ἐργάζωνται εἰς τὸ κάθε τί τοῦ Κοινοῦ, εἰς τὴν γνώσιν τῶν ὁποῖων, τὴν πράξιν καὶ δοκιμὴν βάζομεν ὅλοι τὸ θάρρος μας. καὶ ὑποσχόμεθα ὅλοι ἐὰν ποτὲ κανεὶς ἐπινομῆς ἐτοῦτης των τῆς ἐπιστασίας ἤθελε τοὺς ξετρέξει νὰ τοὺς διαυθεντεύομεν καὶ νὰ τοὺς εὐγάζομεν ἀζημίοτους, ὥσαυτως καὶ τοὺς δύω συντύχους ὁποῦ ἠθέλασι ἐκκλέξῃ· καὶ τυχῶντος θανάτου εἰς τὸν ἕνα ἀπὸ τοὺς τέσσερεις, νὰ σμίγουν οἱ τρεῖς μὲ τοὺς δύω συντύχους καὶ νὰ ἐκκλέγουσι ἀμέσως ἕνα ἄλλον εἰς τὸν τόπον τοῦ ἀποθανών, καὶ ἐὰν οἱ πέντε δὲν ἠθέλασι συγνωμήσι νὰ κράζουσι ἄλλους δύω, νὰ πέρνουν τὴν γνώμην των, καὶ νὰ πιάνεται τῶν περισσοτέρον ἡ γνώμη.

δευτερον. Ἐπιδεὶ καὶ χωρὶς τὴν δύναμην καὶ πρόβλεψιν δύω προεστῶν δὲν εἶναι βολετὸν ὁποῦ οἱ ἄνωθεν τέσσερεις συμβουλατόροι καὶ διηκοιταὶ νὰ φθάξουν εἰς τὸ ἀληθινὸν τέλος ἐτοῦτου τοῦ συστίματος, διὰ τοῦτο δίδομεν τελεία πλυρεξουσιότιτα εἰς τοὺς συμβουλατόρους, καὶ τοὺς ὑποχρεόνομεν νὰ κάμνουσι τὴν τάνσαν τὴν βασιλικὴν καὶ τὰ τεφτέρια, καὶ αὐτοὶ νὰ ἐκκλέγουσι δύο ὑποκείμενα διὰ συντίχους καὶ ἐπιτρόπους (διαλέγωντας ὅμως ὑποκείμενο μὲ κρέδιτον διὰ νὰ δίνουσι εἰς τὸ χέρι του τὸ τεφτέριν, ὅπως νὰ λῇπῃ κάθε ὑποψία ἀπὸ τὸν κόσμον πῶς ἠμπορεῖ νὰ χαθῇ κανένας παράς) εἰς τοὺς ὁποῖους νὰ δίνουσι ὅλαις ταῖς ἐξουσίαις ὁποῦ θελουσι κρίνει ἀναγκαίες, μὲ πλυρεξουσιότιτα νὰ διοικούσι, νὰ παιδεύουσι, καὶ νὰ προβλέπουσι εἰς ὅλαις ταῖς ἀνάγκαις τοῦ Κοινοῦ ὁποῦ ἠθέλασι συναπαντίξει εἰς τὸ τρέξιμον τῆς χρονιᾶς τοῦ συντιχάτου καὶ ἐπιτροπῆς των. καὶ τελειώνωντας ἡ χρονιὰ τῶν συντύχων νὰ ἑνώνωνται μὲ τοὺς τέσσερεις συμβουλατόρους νὰ ἐκλέγουσῃ τοὺς ἐρχομένους συντύχους καὶ ἐπιτρόπους.

τρίτον. Οἱ δύω ἐκκλεγμένοι συντίχοι καὶ ἐπίτροποι, νὰ μὴν ἠμποροῦν νὰ γυμνάζουσι ταῖς ἐξουσίαις ὁποῦ ἠθέλασι τῶς δῶσῃ παρὰ εἰς ταῖς ὑποθεσαις ὀλίγης στιγμῆς καὶ μεγάλης ἀνάγκης, τῶν ὁποῖων ἡ ἐκτέλεσις δὲν ἐπιζητᾶ ἀργοπορία, μὰ εἰς ταῖς μεγάλαις καὶ οὐσιαστικαῖς δουλείαις πρέπει νὰ εἶναι βοηθισμένοι ἀπὸ τοὺς ἄνωθεν τέσσερεις συμβουλατόρους καὶ διοικηταί, οἱ ὁποῖοι ὅλοι εἰς τέτοιαις περίστασαις πρέπει νὰ συμαζόνωνται εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν παλάτι, ἐκεῖ ὁποῦ αὐτοὶ οἱ ἕξι διοικηταὶ δὲν θέλουσι ἠμπορεῖ νὰ καταπιάσουν καμίαν δουλειὰ χωρὶς νὰ εἶναι παρὸν ὁ Ἐκκλαμπρότατος Ἀρχιεπίσκοπος, καὶ οἱ Μισιονάριοι, οἱ ὁποῖοι δὲν θέλει εὑρίσκονται παρόν, παρὰ διὰ νὰ ἐμποδίζῃ ἡ παρισία των ταῖς ἀταξίαις ὁποῦ εἰς παρόμοιαις περιστασαις τυχαίνουσι, καὶ ἐὰν ἔχουσι ἀνάγκη νὰ ζητήσουν ἀπὸ αὐτοὺς συμβουλή· μὴ δεχόμενος ὁ Ἐκκλαμπρότατος Μονσινιόρες τὴν ἄνωθεν πρότασιν νὰ συμαζόνωνναι εἰς τὴν παῤῥισίαν του, καὶ νὰ τρατάρουν ὡσαύτως καὶ ἐὰν χρειάζωνται συμβουλὴ νὰ τοῦ ζητώσι, τὴν ἀναιροῦσι.

τέταρτον. Ὅσα γρόσια ἤθελε μαζόξει ὁ ἐπίτροπος μέσα εἰς τὸ διάστιμα τῆς εὐδομάδος, τὸ σάβατον νὰ εἶναι εἰς χρέος νὰ τὰ ἐγχειρίζει ἑνὸς προεστοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καὶ νὰ πέρνῃ ῥιτζεβούτα ἀπὸ λόγου του· καθὼς καὶ ὅταν ἤθελεν ἔχει χρεία τὸ κοινὸν καὶ ἤθελεν ἠπάγει ὁ ἐπίτροπος νὰ πᾶρῃ ἀπὸ αὐτὰ τὰ γρόσια νὰ τὰ λαμβάνῃ δίνωντας ῥιτζεβοῦτα, καὶ ὅλα ἐτοῦτα νὰ γίνωνται διὰ νὰ μὴν ἀπομίνῃ καμίαν ὑποψίαν διὰ τὸν ἐπίτροπον.

πέμπτον. Ὅταν τινὰς διαφερόμενος μὲ ἕναν ἄλλον, ἤθελε φέρει ἢ κᾶμῃ νὰ ἔρθῃ Μουμπασίρης διὰ τὴν διαφοράν του, νὰ εἶναι ἐπὶ βάρος τῶν διαφερομένων μερῶν, † καὶ τὸ κοινὸν νὰ μὴν ἔχει νὰ ξοδιάσῃ δι' αὐτὸν κανένα παρά, εὐγάζωντας εἰς ταῖς συνηθισμέναις τρεῖς ἡμέραις τοῦ μουσαφιρλικιοῦ ὥς βασιλικὸς ἄνθρωπος ὁποῦ θέλει εἶναι. καὶ ἐὰν οἱ ἐπίτροποι ἠθέλασι δεῖξῃ ἔξοδα ἔξω ἀπὸ ἐκεῖνα τῶν τρειῶν ἡμερῶν, νὰ μὴν τὰ δέχεται κατ' οὐδένα τρόπον ἡ Κοινότης ἀλλὰ νὰ μένουσι εἰς βάρος τῶν ἐπιτρόπων. | † δηλαδὴ εἰς βάρος τοῦ διαφερομένου μέρους ὁποῦ ἤθελεν ἔχει τὸ ἄδικον [1].

ἕκτον. Τελειώνωντας ἡ χρονιὰ τῶν συντύχων καὶ ἐπιτρόπων, νὰ δίνουσι λογαριασμὸν εἰς τοὺς τεσσερεις συμβουλατώρους καὶ διοικηταί, καὶ ἐὰν ἐτοῦτοι ἠθέλασι στοχασθεῖ πῶς ἔχουσι ἀκόμι ἀνάγκη ἀπὸ ἕνα ἢ δύω ὑποκεῖμενα διὰ νὰ κοιτάξουν τοὺς λογαριασμοῦς μαζύ των, νὰ ἔχουσι τὴν ἄδειαν νὰ τοὺς διαλέγουν ἄξιους καὶ θεοφοβούμενους, καὶ θεωρώντας τοὺς λογαριασμοὺς νὰ εἶναι εἰς χρέος νὰ κάμνουν Κοινὴν συνέλευσιν καὶ φανερὰ νὰ διαβάζουν τοὺς θεωριμένους λογαριασμοὺς διὰ ἀνάπαυσιν τοῦ Κώσμου· καὶ διὰ νὰ λεῖπῃ κάθε ὑποψία ἀπὸ τὸν κόσμον διὰ τὴν θεώρησιν τῶν λογαριασμῶν, ὑποχρεώνομεν τοὺς τέσσερεις συμβουλατόρους νὰ βάζουν πρότον εἰς ὅρκον παῤῥησίαν τοῦ Ἐκκλαμπροτάτου Ἀρχιεπισκόπου ἐκεῖνον τὸν ἕνα ἢ τοὺς δύω ὁποῦ ἠθέλασι εὕρει εὔλογον νὰ διαλέξουν νὰ κοιτάξουν μαζύ των τοὺς λογαριασμοῦς. ὀμνίωντας νὰ τοὺς κοιτάξουν ἀφιλοπρωσσόπως, καὶ μὲ καθαρωσίνη ψυχῆς.

εὔδομον. Ὅτι καιρὸν δίδωντας οἱ ἐπίτροποι τοὺς λογαριασμούς των, ἠθέλασι δεῖξῃ ῥέστια, νὰ μὴν τὰ δέχεται τὸ κοινὸν παρὰ νὰ τὰ ἀφίνῃ εἰς βάρος τοῦ ἐπιτρόπου, ἔξω ἀπὸ μουφλίδικα καὶ λάθιτα, ἐπιδὴ καὶ μόνον διὰ τὴν σύναξιν εἶναι ἡ πληρωμὴ ὁποῦ τὸ κοινὸν δίνει εἰς τοὺς ἐπιτρόπους. καὶ ὅταν αὐτοὶ ἠθέλασι ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ δύναμη διὰ νὰ τὰ συνάξουν, νὰ συντρέχουν εἰς τοὺς τέσσερης συμβουλατόρους, καὶ ἐκεῖνοι νὰ τῶς εὑρίσκουν τῶν τρόπον νὰ τὰ συνάξουν πρὶν δόσουν τοὺς λογαριασμοῦς.

ὄγδοον. Οἱ τέσσερεις συμβουλατόροι νὰ ἔχουσι τὴν ἄδειαν νὰ ἐκκλέγουν καὶ νὰ ὀνοματίζουν τὸν

(1) Αἱ ἕνδεκα τελευταῖαι αὗται λέξεις, προσετέθησαν οὕτω διὰ σημείου παραπομπῆς καὶ διὰ τῆς αὐτῆς χειρός, ἐν τέλει τοῦ παρόντος πέμπτου ἄρθρου.

ἀποσταλμένον τῆς πόλεως, δινωντάς του ἔγραφως ὅλαις τῶν ταῖς παραγκελίαις, βαζωντάς ταις εἰς δύω νόταις ὑπογεγραμμέναις ἀπὸ λόγου των καὶ ἀπὸ τὸν ἀποσταλμένον τοῦ ὁποῖου νὰ δίνουσι τὴν μία καὶ νὰ βαστῶσι εἰς τὰ χέρια των τὴν ἄλλην· νὰ τοῦ κάμνουν τὴν πατέντα λιμιτάτα διοριζωντάς τοῦ τί ἔχει νὰ λαμβάνῃ διὰ τὸν κόπον καὶ ἔξοδά τοῦ, καὶ ἔχι ποτὲ κάρτα μπιάγκα· καὶ ἀφοῦ τοῦ πληρώσουν τὸν διορισμένον ἀριθμὸν ὁποῦ θέλει διαλαμβάνει ἡ πατέντα του διὰ τὸν κόπον καὶ ἐξοδά του, νὰ πέρνουσι ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ μία ἐξωφλυστικὴ ῥιτζεβούτα, ἀκόμι νὰ τοῦ πέρνουσι μίαν ἄλλην ῥιτζεβούτα διὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ εἶδος τῆς μονέδας ὁποῦ θέλουσι τοῦ δόσει διὰ νὰ μετρίσῃ εἰς τὴν πόλιν. καὶ ἀμέσως ὁποῦ ἀπὸ ἐκεῖ ἐπιστρεύσει νὰ ζητοῦσῃ οἱ τέσσερης τὸν λογαριασμόν τοῦ διὰ νὰ ἰξεύρουσι ποῦ πορπατεῖ τὸ Κοινόν.

ἕνατον. ἡ βοῦλα τῆς Κοινότης νὰ εἶναι τὸ ἕνα κομάτι εἰς τὰ χέρια τῶν συντύχων καὶ ἐπιτρόπων, καὶ τὰ δὲ ἄλλα κομάτια νὰ μοιρασθοῦν ἀνάμεσα εἰς τοὺς τέσσερεις διορισμένους. Τὴν ὁποῖαν βούλαν νὰ μὴν ἠμποροῦν ποτὲ νὰ τὴν μεταχειρισθοῦν παρὰ διὰ ὑπόθεσαις τοῦ Κοινοῦ.

δέκατον. Αὐτοὶ οἱ τέσσερεις νὰ εἶναι εἰς χρέος νὰ σμίγουσι εἰς ἕνα μέρος μία καὶ δύω φοραὶς τὸν μίναν νὰ ὁμιλοῦν διὰ ταῖς ὑπόθεσες τοῦ Κοινοῦ. καὶ ὅταν ἤθελε τύχει καμμία στραορδινάρια δουλειὰ καὶ σύγνομοι ἠθέλασι κρίνει εὔλογον καὶ στοχασθεῖ πῶς ἔχουσι ἀνάγκη ἀπὸ τὸν κώσμον, νὰ κάμνουσι κοινὴν μάζοξιν καὶ νὰ τρατάρουσι τὴν δουλείαν.

ἑνδέκατον. νὰ εἶναι ἀκόμι εἰς χρέος νὰ πάρουν τὰ ὑποκεῖμενα ὁποῦ ἠθέλασι στοχασθεῖ πῶς τῶν χρειάζωνται διὰ να ξανακαινήσουν καὶ νὰ διορθόσουν τὴν Μάναν [1], ἡ ὁποῖα εἶναι πολλὰ ἀναγκαία διὰ τὰ λάθητα ὁποῦ ἀκολουθοῦσι, καὶ μουφλίδικα, καὶ οὕτως τὸ κοινὸν λαμβάνει τόσην ζημίαν τὸν κάθε χρόνον.

δοδέκατον. Ἀκόμι διορίζομεν τὸ [2] διὰ γραμματικὸν τῆς Κοινότης, ὁποῦ νὰ βαστᾶ τὸν πιλαντζον τῆς δοσολειψίας τοῦ κοινοῦ, νὰ ἀγωράσουν ἕνα λίμπρο μαέστρο καὶ νὰ ῥεγκιστράρουν μέσα εἰς αὐτὸ ὅλους τοὺς παλαιοὺς λογαριασμοὺς τοῦ κάθε χρόνου, νὰ ἀπεράσουν μέσα τὴν τάνσαν τοῦ Κοινοῦ χρέους, ταῖς πληρομέναις ὁμολογίαις καὶ ταῖς ἀπλήρωταις ἐκεινῆς τῆς ἐποχῆς. καὶ οὕτως νὰ ἀκολουθίσουν τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον ὁποῦ θέλει ἀκολουθᾶ ἕως εἰς ἐτούτη τὴν ἐποχήν, καὶ νὰ ἐξακολουθίτε διὰ τοὺς ἐρχόμενους χρόνους. ὁ αὐτὸς γραμματικὸς νὰ εἶναι καλὰ πληρομένος ὁσὰν ὁποῦ θέλει φορτοθεῖ μία τόσον μεγάλην δουλείαν, καὶ θέλει εὑρίσκεται εἰς παντοτινὸν κόπον.

δέκατον τρίτον. Τὸ σεντούκι ὁποῦ ἔκαμε τὸ Κοινὸν διὰ νὰ βάζουν μέσα ὅλα τοῦ τὰ γράμματα ὥς εἶναι λογαριασμοί, ὁμολογίαις, προσταγιαίς, μπουγιουλδιά, συμφωνίαις καὶ ἔτερα, νὰ εἶναι ντεποζιτάτο εἰς τὰ χέρια τοῦ Ἐκκλαμπροτάτου μας Ἀρχιεπισκόπου, διὰ νὰ μὴν ἠμποροῦν δύω ἢ τρεῖς νὰ ἠπάγουν νὰ τὸ σηκώσουν χωρὶς νὰ εἶναι ἡ γνώμην ὁλάκαιρης τῆς Κοινότης, καὶ τὰ κλειδία νὰ εἶναι εἰς τὰ χέρια τῶν τεσσάρων διορισμένων συμβουλατόρων. σμίγομεν ἀκόμι ὁποῦ τὰ γράμματα εὑρισκόμενα εἰς τὴν Ἀρχιερατικὴν Καγκελλαρίαν νὰ μὴν ἠμποροῦν ποτὲ νὰ συκωθοῦσι ἀπὸ ἐκεῖ τὰ καθολικά, πάρεξ ὅταν ἡ Κοινότης χρειάζεται κανένα ἀπὸ αὐτά, νὰ ζητᾶ κόπια.

δέκατον τέταρτον. Οἱ ἄνωθεν τέσσερεις συμβουλατόροι ὑποχρεώνωνται νὰ πάρουσι ὅρκον παρισία τοῦ Ἐκκλαμπροτάτου Μητροπολήτη, νὰ φροντίζουσι διὰ τὸ μοναχὸν συμφέρον τῆς Κοινότητος, νὰ τὴν δουλεύσουσι πάντα πιστῶς, καὶ ἀφιλοπρωσσόπως, καὶ μένουσι εἰς χρέος νὰ καινουργιόνουσι τὸν κάθε χρονον τὸν αὐτὸν ὅρκον, καθῶς καὶ αὐτοὶ οἱ τέσσερης νὰ ὑποχρεώνουσι τοῦς δύω δεπουτάτους ὁποῦ ἠθέλασι ἐκκλέγει εἰς ἕνα παρόμοιον ὅρκον χωρὶς τὸν ὁποῖον νὰ μὴν τοῦς κάμνουσι. ὡσαύτως καὶ ὅλοι ἐμεῖς οἱ ὑπογεγραμμένοι ὑποσχόμεθα μὲ ὅρκον μας νὰ βαστάξομεν στερεὸν καὶ ἀχάλαστον τὸ ὅτι περιέχει τὸ παρὸν σύστημα τὸ ὀλιγότερον διὰ χρόνους δέκα.

γιακοβος μπαροτζης χρουση
φραντζεσκος Σομμαρήπας
Βαρθολομεος βιτζερας
Ιερωνυμος μπαροτζις
Ἰάκοβος Κάστρις
φραντζεσκος σομμαρηπας
γαςπαρος σουμμαρηπας
φραντζεσκος μπαρότζης Καντζελλάριος
Ἰωαννης μπαροτζης Ἰακωβου
γερμάνως σῶμμάρήπας
νίκολετος σομμαριπας
Χρουσης Σομμαρίπας φραντζέσκου
χρουσισ σουμαρίπας
ἀντώνιος μπαρότζης
Χρουσινος Πριβιλεγγιος δεγριμανι
χρουσις μπαροτζης
τζαπατής Μπαρότζης Καντζελλάριος
Κοσταντίνος Ντελλαροκας
μαρκο κοτακις
σταβριανος σομμαρίπας
Τζορτζις μπαροτζις
μήχαλῆς σομμαρουπας
φετερηκος μποννε
Ἰάκωβος γριμάλδις
Χρούσης μπαροτζης
Πέτρος βιτζεράς
Γερμανος μπαροτζης.

Ἐν Νάξῳ. ΜΙΧ. ΙΑΚ. ΜΑΡΚΟΠΟΛΙΣ

(1) = Κτηματολόγιον.

(2) Κενὸς ὁ χῶρος ἐν τῷ ἐγγράφῳ.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικὰ

Αἱ ἀνασκαφαὶ τῶν Δελφῶν θέλουσιν ἐξακολουθήσει μέχρι τέλους Δεκεμβρίου, ὅτε θέλουσι διακοπῇ διὰ νὰ ἀρχίσωσι πάλιν τὸν προσεχῆ Μάρτιον. Ἤδη αἱ ἐργασίαι περιωρίσθησαν εἰς τὴν στρῶσιν τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, δι' ὧν ἀποφέρονται τὰ ἐξαγόμενα χώματα καὶ ἡ ἄλλη ἄχρηστος ὕλη. Τὰ μέχρι τοῦδε εὑρήματα, ἐκτὸς σημαντικῆς τινος ἐπιγραφῆς, εἶνε ἀνάξια λόγου· ἐλπίζεται ὅμως ὅτι θέλουσιν ἀποκαλυφθῇ σπουδαῖα μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητος.

ΦΕΡΔΙΝΑΝΔΟΣ ΛΕΣΣΕΨ

— Ἡ ἐνταῦθα Ἀγγλικὴ Ἀρχαιολογικὴ Σχολὴ ἐνεργεῖ διὰ τοῦ ἑταίρου αὐτῆς κ. Λώραν ἀνασκαφὰς ἐν τῷ χωρίῳ Λιανῷ τοῦ δήμου Βαλτετσίου, θὰ ἐνεργήσῃ δὲ τοιαύτας καὶ εἰς τὴν ἀπὸ Τριπόλεως εἰς Μαντινείαν ὁδόν.

Φιλολογικὰ

Ἡ ἐν Παρισίοις Ἀκαδημία τῶν Ἐπιγραφῶν ἔταξεν ἆθλον τρισχιλίων δραχμῶν πρὸς πραγματείαν τοῦ ἑξῆς θέματος: «Ὁποία ἡ κατὰ τὸ πραγματικὸν καὶ τὸ λεκτικὸν σχέσις τῆς Ἀθηναίων Πολιτείας πρὸς τὰ ἄλλα σωζόμενα πονήματα τοῦ Ἀριστοτέλους».

— Μετὰ κριτικῆς ἀκριβείας τετυπωμένον, τῇ προσθήκῃ πινάκων καὶ σχολίων, ἐξέδοτο κατ' αὐτὰς ἐν Πετρουπόλει ὁ γνωστὸς λόγιος κ. Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς τόμον ἐκ 300 σελίδων, περιέχοντα διάφορα πονήματα τοῦ πατριάρχου Φωτίου, τοῦ ὁποίου προσφάτως ἐπανηγυρίσθη ἐν Ρωσσίᾳ ἡ ἀπὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ χιλιετηρίς.

— Ἐξεδόθη καὶ ἡ ΙΓ' Συλλογὴ Ποιημάτων τοῦ γονιμωτάτου ποιητοῦ κ. Π. Συνοδινοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον *Παιᾶνες, Στόνοι, Γέλωτες*.

— Ἀντὶ τοῦ Ἐρνέστου Ρενάν, τέως διευθυντοῦ τοῦ Κολεγίου τῆς Γαλλίας, ἐξελέγη νέος τοιοῦτος ὑπὸ τῶν καθηγητῶν ὁ κ. Gaston Boissier, ἀκαδημαϊκός.

Ἐπιστημονικὰ

Ἡ ἰδέα τῆς κατασκευῆς τηλεσκοπίου, δι' οὗ νὰ βλέπωμεν τὴν Σελήνην εἰς ἑνὸς μέτρου ἀπόστασιν, ἠλέγχθη ὡς ἀκατόρθωτος. Ἐν τοιοῦτον τηλεσκόπιον θὰ παρίστα τὴν Σελήνην 380,000,000 φορὰς μεγαλητέραν ἀφ' ὅσον φαίνεται, κατὰ δὲ τὸν Τρεπιέ, ὁ ὁποῖος ἔκαμε τοὺς ἀναγκαίους ὑπολογισμούς, τὸ μὲν μῆκός του ἔπρεπε νὰ εἶνε 380 χιλιόμετρα, ἡ δὲ διάμετρος τοῦ καθρέπτου του 30 χιλιόμ. τὸ πάχος του 5000 μέτρων, τὸ δὲ βάρος του εἰς τόννους 9,000,000,000,000!

— Ὁ νεαρὸς ἀλλ' ἤδη περίφημος νορβηγὸς ἐξερευνητὴς Fridjof Nansen ἔκαμε κατ' αὐτὰς διάλεξιν ἐν τῇ Βασιλικῇ Γεωγραφικῇ Ἑταιρίᾳ τοῦ Λονδίνου, ἀνήγγειλε δὲ κατ' αὐτὴν ὅτι ἀφ' οὗ διαχειμάσῃ ἐν Νορβηγίᾳ, θἀναχωρήσῃ τὸν Ἰούνιον 1893 μετὰ 12 ἄλλων νορβηγῶν πρὸς νέαν ἐξερεύνησιν τοῦ βορείου Πόλου καί, ὡς εἶπε, λύσιν ἑνὸς τῶν ἀρχαιοτέρων προβλημάτων τοῦ κόσμου. Τὸ ἐπιστημονικὸν τοῦτο ταξείδιον θὰ διαρκέσῃ 2 μὲν ἔτη κατ' ἐλάχιστον, 5 δὲ κατ' ἀνώτατον ὅρον.

— Ὁ Τισσεράνδ παρέσχε εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν πληροφορίας τινὰς περὶ τοῦ κομήτου ὅστις φαίνεται μὲν ἤδη διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ, εἶνε δὲ πιθανὸν ὅτι θὰ καταντήσῃ λαμπρός. Ἀστρονόμοι τινὲς φρονοῦσιν ὅτι εἶνε αὐτὸς ὁ κομήτης Βιελᾶ τοῦ ὁποίου ἀναμένεται ἡ ἐπάνοδος καὶ ὅστις κατὰ τὴν νύκτα τῆς 14 πρὸς τὴν 15 Νοεμβρίου παρέσχε (;) τὸ θέαμα σμήνους διαττόντων ἀστέρων.

Καλλιτεχνικὰ

Ὁ ἐκ Λευκάδος ξυλογλύπτης κ. Εὐστ. Προσαλέντης παρασκευάζει διὰ τὴν ἐν Σικάγῳ παγκόσμιον ἔκθεσιν ἔργα ξυλογλυπτικῆς, λεπτοτάτης τέχνης. Τὰ ἔργα ταῦτα συνίστανται ἐκ δύο μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, ἤτοι τοῦ μνημείου τοῦ Λυσικράτους καὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Θησέως ὡς ἦσαν ἐν τῇ ἀρχαιότητι, γεγλυμμένα ἐπὶ ξύλου σκληροῦ κυκλικῆς ἐπιφανείας καὶ διαμέτρου 25 ὑφεκατομέτρων, κειμένης εἰς τὸ βάθος πλαισίου τετραγωνικοῦ καὶ περιβαλλομένης ὑπ' ἀνθέων ἐκ τοῦ φυσικοῦ. Τὸ τετράγωνον περιβάλλεται ὑπὸ θριγκώματος ῥυθμοῦ Ἰωνικοῦ, τὸ ὅλον δὲ πλαίσιον ἀποτελεῖ τετράγωνον ἰσόπλευρον 68 ὑφεκατομέτρων, τηρουμένων πασῶν τῶν ἀναλογιῶν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τῶν λεπτομερειῶν τῆς ἀρχαίας τέχνης καὶ φιλοκαλίας.

— Ἐκ τῶν ἐλκυστικωτέρων ἐκθεμάτων τῆς ἐν Σικάγῳ Ἐκθέσεως θὰ εἶνε καὶ ἡ προτομὴ τοῦ νέου Προέδρου τῆς Δημοκρατίας Κλέβελανδ, κατασκευαζομένη ὑπὸ γλύπτου ἐξ ὄγκου ἀνθρακίτου, ἐξορυχθέντος κατ' αὐτὰς ἐν Τρανσυλβανίᾳ καὶ ζυγίζοντος 5,080 χιλιόγραμμα.

Μουσικὰ

Ἐδημοσιεύθη τὸ πρόγραμμα τῶν ἐν τῷ ἡμετέρῳ Ὠδείῳ διδασκομένων μαθημάτων καὶ σημείωσις περὶ τῶν ἐν αὐτῷ φοιτώντων μαθητῶν καὶ μαθητριῶν. Καὶ μαθήματα μὲν νέα ἔχουσι προστεθῆ: Musique d'ensemble, Ἁρμονία, Ἱστορία τοῦ Θεάτρου καὶ Ἀνάλυσις δραμάτων· ὁ δὲ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν φέτος φοιτώντων μαθητῶν καὶ μαθητριῶν ἀνέρχεται εἰς 222. Ἐν γένει ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Νάζου, τὸ Ὠδεῖον προοδεύει.

Θεατρικὰ

Ἐσχάτως παρεστάθη ἐν Βερολίνῳ δρᾶμα ἐπιγραφόμενον ὁ *ἅγιος Γέλως*. Λέγεται ὅτι τοῦ δράματος τούτου, τὸ ὁποῖον ἀπέτυχεν οἰκτρῶς καὶ ἐσυρίχθη, ἂν δὲν εἶνε ἀποκλειστικῶς συγγραφεὺς ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, συνειργάσθη ὅμως σοβαρῶς μετὰ τοῦ συγγραφέως του.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἡ κολοσσιαία γέφυρα τῆς Ν. Ὑόρκης.

Ἡ γέφυρα αὕτη, ἡ μεγαλειτέρα τοῦ κόσμου, τῆς ὁποίας ἡ ἐκτέλεσις μελετᾶται νῦν καὶ θὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν προσεχῶς, θ' ἀπαιτήσῃ 5 ½ ἐτῶν ἐργασίαν. Εἶνε ἔργον ἀληθῶς γιγάντειον καὶ ἄξιον τοῦ μεγαλεπηβόλου ἀμερικανικοῦ πνεύματος. Θ' ἀπαιτήσῃ δὲ δαπάνην 200 περίπου ἑκατομμυρίων δραχμῶν.

Φερδινάνδος Λεσσέψ.

Ὁ Λεσσέψ, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἐγένετο περίδοξον ἀνὰ τὴν ὑφήλιον, κατὰ μοιραίαν τροπὴν καταγγέλλεται νῦν ὑπὸ τῆς Δικαιοσύνης ὡς ἐνεχόμενος εἰς τὰς δολιότητας τῆς ἑταιρίας τοῦ Παναμᾶ καὶ καλεῖται ἵνα δικασθῇ μετ' ἄλλου οὐχ ἧττον διασήμου ἀνδρὸς τοῦ μηχανικοῦ Ἐφφέλ. Ὁ Λεσσέψ εἶνε εὐγενὴς τὴν καταγωγὴν φέρων τὸν τίτλον ὑποκόμητος καὶ ἄγει τὸ 87 ἔτος τῆς ἡλικίας του γεννηθεὶς ἐν Βερσαλλίαις τῷ 1805.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἑστίας 1892—178